

EESTI METS

METSA- JA JAHIASJANDUSE KUUKIRI

VÄLJAANDJAD: Akadeemiline Metsaseits. Eesti Metsateenijate Ühing, Eesti Metsaühenduste Keskkoht, Eesti Metsaülemate Ühing.	Vastutav toimetaja Prof. O. DANIEL. Tartu, Jakobi t. 60. Toimetuse sekretär KARL KERBERG. Kod. telef. (20)900.	TOIMETUSE AADRESS: Tallinn, postkast 97. TOIMETUSE ASUKOHT: Tallinn, Lai tänn. 41, tel. (2)33-83. POSTI JOORSEV ARVE NR. 155.
XI aastakäik	Juuli 1931	Nr. 7

Metsamajanduse praegune surutis ja selle lahenemisvõimalusi.

Dr. K. Verberg.

Kõik maad kannatavad praegu suure, ulatuses ja intensiivsuses seni olematu majandusliku surutise all. Eelmistel surutistel kannatasid harilikult üksikud majandusalad, kuna muudel aladel seisukord jäi ikkagi enam-vähem rahuldavaks: kord tabas surutis rohkem tööstust, kord põllumajandust. Praegu on tunda raskusi aga kõikjal. See tõttu elab raskeid päevi ka maailma metsaturg, sest ta on tihedasti seotud üldiste oludega. Muidugi metsaturu raske olukord mõjub vastavalt ka metsamajanduse seisukorrale.

See surutis on metsamajandusele seda valusam, et mõne aasta kestes pärast maailmasõda, kui toimus sõjast laastatud maade ülesehitamine, nõudmine metsaturul oli eriliselt suur ja maksti kõrgeid hindu.

Seepärast praegu, kus on tekkinud kogu majanduselus seisak ja hindade langus, metsaturu olukord tundub iseäranis halb; võrreldes lähemate aastatega on olukord halvenenud, kuid kohati on hindade tasapind siiski veel enne-maailmasõjaaegsel kõrgusel või koguni veel kõrgem. Näiteks 1913. a. maksti Riias teatava lauasordi eest £ 6.16, praegu on sama sordi hind kuni £ 7.15.

1930. a. alanud ja praegu edasi kestva metsamajanduse surutise põhjusi

pole nii lihtne avastada, sest on tegemist mitmete segamõjudega.

Üldiselt loetakse selle põhjuseks järgmisi asjaolusid: 1) 1929. a. P.-A. ühendriikides alanud pankade kokkuvarisemine, mis omakorda mõjutas kogu maailmamajandust, seega ka metsaturgu, eriti Euroopa metsaturgu.

2) Tähtsamate tööstusriikide (nagu Inglismaa, Saksamaa) majandusliku olukorra raskenemine järelikajana maailmasõja vapustustele.

3) 1929. a. möödus võrdlemisi suure väljaveo tähe all, mis ei vastanud aga enam tegelikule tarvitusele; seetõttu 1930. a., mil üldine surutis süvenes, oli metsasaaduste turg juba täidetud eelmise aasta ülejäägiga. See suurenenud metsasaaduste pakkumine turul oli põhjustatud suuremate tuulemurdude ja osalt ka putukate poolt vigastatud metsade maharaiumisest Kesk-Euroopas.

4) Kahtlemata kõige tähtsamaks põhjuseks on Nõukogude Liidu (Venemaa) suur metsasaaduste väljaveodu — hindadega, millistega teistel väljaveomaadel võimatu on võistelda.

Halb olukord metsaturul osutub tähtsaks just metsasaaduste väljaveo riikidele, kes sellest saavad suuremaid tulusid oma rahvamajandusele. See halb seisukord on tingitud sisseveomaade ebasoodsaist majandusoludest.

Majanduslik surutis on sundinud seal vähendama ja kohati täiesti seisma panema igasugused ehitustööd, mis muidugi väga tunduvalt mõjus ehitusmaterjalide nõudmise vähenemisele.

Näiteks Inglismaal 1930. a. ehitushooaja esimesel poolel vähendati vastavat krediiti ehituse otstarbeks 146 linna omavalitsuses 10% võrra. Saksamaal kui teises suuremas metsasaaduste sisseveo riigis on olukord sel alal veel halvem.

Samuti on mõjunud surutis ka laevaehitusele. Väheneva maailma-kaubanduse tõttu osutus vabaks hulk seni ametis olnud laevu, 1930. a. võrdus vaba tonnaaž 6 milj. tonn., praegu võiks see veel suurem olla. Suure vaba tonnaaži tõttu vähenesid tugevasti ka veohinnad: Rootsi andmeil oli veo indeksi muutumine järgmine: 1913. a. — 100%, septembris 1929. a. — 159%, septembris 1930. a. — 110. Väike tonnaaži vajadus ja madalad veohinnad andsid põhjuse vähendada miinimumini tarvidust metsamaterjalide järele laevaehituseks.

Ka igasugused raudtee-ehitused ja suuremad remondid on tunduvalt vähenenud ja senised sisseveomaad püüavad läbi ajada oma maa materjalidega, nagu see sünnib Saksamaal.

Puusaadusi ümbertöötavad tööstused on vähenanud ka nõudmisi tooraine suhtes.

Seega üldine kriis on põhjustanud metsasaaduste tarvitamise vähenemise ja sellega kooskõlas metsatööstuse toodangu ja hindade languse.

Sisseveomaadel on saanud nüüd viisiks mitte enam metsamaterjale tagavaraks ladudesse koguda, sest kardeatakse hindade edaspidisel langusel saada kahjusid; harrastatakse kohe valmis oleva kauba ostmist ja loobutakse eelpepingu tehingust.

9 tähtsama väljaveoriigi möödunud aasta väljaveo tulemused näitavad võrdlusele 1929. a. umbes 8% metsamaterjalide väljaveo langust, nagu see selgub alljärgnevast tabelist, kus väljavedu on võetud miljon. kub.-m.

	1913	1929	1930	1930. a. % ^o / _o	1930. a. % ^o / _o
				1929. a.	1913. a.
Nõukogude Liit	10,4	9,2	12,0	130 ^o / _o	115 ^o / _o
Rootsi	6,8	7,1	6,0	84 ^o / _o	88 ^o / _o
Soome	8,6	9,0	7,5	83 ^o / _o	87 ^o / _o
Norra	1,0	0,8	0,7	80 ^o / _o	70 ^o / _o
Poola	5,0	6,2	4,6	74 ^o / _o	92 ^o / _o
Tšehho-Slovakkia	5,0	3,4	2,8	82 ^o / _o	56 ^o / _o
L.-Slaavia	4,0	4,0	3,3	82 ^o / _o	83 ^o / _o
Austria	4,0	4,0	3,3	82 ^o / _o	83 ^o / _o
Rumeenia	3,1	2,9	2,5	86 ^o / _o	81 ^o / _o
Kokku	46,9	46,6	42,7	91,5^o/_o	
	0 ^o / _o	100 ^o / _o	99 ^o / _o	91 ^o / _o	

Samal ajal on 1930. a. Inglise turule sisseveetud metsamaterjalide väärtus 7% vähem eelmisest aastast, kuna Saksamaal langus võrdub 25%.

Siin on huvitav märkida, et enne maailmasõda puidutarvitus suurenes aastast keskmiselt 1,45%, kuna hindade tõus võrdus 1½—2%.

Kuigi metsamaterjalide üldväljaveo langust veel eriti suureks ei saa lugeda, on ta üksikute maade kohta seda sügavam, välja arvatud Nõukogude Liit, kus see on tõusnud möödunud aastal koguni 30% võrra, kuna mujal keskmiselt 18% on langenud. Nõukogude Liidu väljavedu on ületanud ennesõjaaegse hulga 15% võrra. See asjaolu üldise tarvitamise vähenemisel mõjub veelgi teravamalt metsaturu halvenemisele.

Jälgides üksikute tähtsamate sortimentide kohta turu olukordade muutumist võime märkida järgmist.

Saetud materjalide eksport on vähenenud 1930. a. 300.000 standardi (5,7%) võrra võrreldes 1929. a., nagu alljärgnevast tabelist selgub (arvud 1000 standartides).

	Üldine eksport	Nõukogude Liit	Rootsi	Soome
1913. a.	4.855 stand.	1.032 st.	1.181 st.	914 st.
1929. a.	5.300 "	831 "	1.181 "	1.200 "
1930. a.	5.000 "	965 "	984 "	900 "

Seega on 1930. a. eksport Nõukogude Liidust võrreldes eelmise aastaga tõusnud umbes 16%, kuna Rootsi eksport on langenud samal ajal 16% ja Soome eksport koguni 25% võrra.

Paberipuude väljaveos on 1930. aasta arvud eelmise aasta omadest 625.000 m³ võrra vähemad, kusjuures

see vähenemine on sündinud jällegi teiste maade arvel, kuna Nõukogude Liit on seevastu oma väljavedu koguni suurendanud.

Vahekordi üksikute maade vahel näitavad järgmised % üldisest paberipuu ekspordist Euroopa turul:

	Nõukogude Liit	Soome	Poola
1927. a.	9.4%	26.5%	34.0%
1929. a.	28.1%	15.2%	23.1%

Tugipuude väljaveos ilmneb paberipuudele sarnanev olukord. 1930. a. on üldine eksport langenud umbes 300 tuhande m³ võrra, sealjuures Nõukogude Liit on oma väljaveo teiste maade arvel tõstnud 85% võrra. Seda tõusu võib märkida juba varemil aegadel, nagu alljärgnevast tabelist selgub.

% üldisest tugipuude ekspordist,

	Nõukogude Liit	Soome	Rootsi	Poola
1927. a.	3.7%	21.4%	6.5%	20.7%
1929. a.	11.2%	19.1%	8.4%	9.3%

Vineeriturul oli üldine olukord seni võrdlemisi rahuldav, sest 1930. a. on veetud välja peaaegu niisama palju nagu eelmiselgi aastal, kuid käesoleval aastal majandusliku surutise süvenemisel on ka siin märgata tagasiminekut.

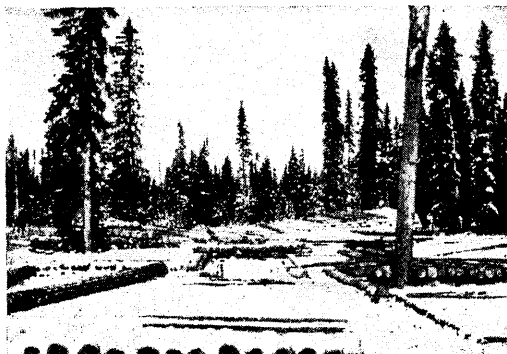
Hindade suur langus tundub metsa väljaveo riikidele kõige valusamana. Üldiselt on ümbertöötatud metsamaterjalide hinna langus 15—35%, kuna ümarmarguste kohta ulatub koguni kuni 50%.

Seega selgub, et Nõukogude Liidu suurenev väljavedu ühes hindade allalöömisega — n. n. Vene dumping — on üheks suurimaks surutise süvendajaks.

Oma välismaalt sisseostude katmiseks püüab ta kõigi abinõudega muretseda välisvaluutat ja üheks tähtsaimaks abinõuks ongi metsasaaduste väljavedu.

Meie metsaturu ja seega ka metsamajanduse raskused on loomulikult seotud üldise surutisega. Kuni 1930. a. alguseni mõjus see meile vähe. Kuid edasi on see meilgi valusasti tuntud nii erakui ka riigimajanduses, sest metsatööstusel on tähtis osa meie rahvamajanduses. Puitu ümbertöötavad tööstusette-

Foto D. Hint.

„Valuuta“.

võtted annavad umbes 25% meie tööstuslike ettevõtete netto-toodangust ja moodustavad kuni 50% kõigist väljaveetavaist tööstussaadusist. Meie raudteedel metsamaterjalide vedu moodustab umbes 50% kõigist vedudest.

Väljaveos metsasaadused, kaasa arvatud paber ja selle toorained (tselluloos, puumass) annavad umbes 1/4—1/3 üldväljaveo väärtusest. Seetõttu nende saaduste väljaveo vähenemine annab enast üsna teravasti tunda. Allpool on toodud võrdlustabel 1929. ja 1930. a. metsasaaduste väljaveo kohta miljoneis kroonides.

	1930. a.	1929. a.	1930. a. vähem- rohkem +
Puusaadused (laud, pakud, tugipuud jne.)	9,47	14,70	— 35,6%
Vineer	4,35	4,86	— 10,5%
Paber, tselluloos, puumass	13,63	12,95	+ 5,2%
Tulitikud	0,68	0,93	— 26,9%
Kokku	28,13	33,44	— 15,9%

Samalaadilist väljaveo vähenemist näeme ka käesoleval aastal — esimese 3 kuu (jaan. — märts) väljaveos. Statistika Keskbüroo andmeil on eelnimetatud saadusi kogusummas välja veetud: 1930. a. jaan. — märts — 5,30 miljoni krooni eest, 1931. a. jaan. — märts — 5,03 milj. krooni eest, seega 5,1% vähem. See vähenemine näib üldiselt võrdlemisi väike olevat, kuid üksikuid väljaveo rühmi 1930. a. ja 1931. a. jälgides selgub märksa suurem erinevus kahe aasta vahel,

Lähemaid arve leiame alljärgnevas tabelis.

3 kuu väljaveo võrdlus 1930. ja 1931. a.

	Puusaadused	Tselluloos, puumass	Vineer, muud puutööstuse saadused	Paber	Kokku
	1000 kroonides				
1930. a.	492,0	1918,1	1462,4	1425,7	5.298,2
1931. a.	337,7	2682,5	955,9	1053,9	5.030,0
1931. a. vähem (-) rohkem (+)	-31,4%	+39,9%	-34,6%	-26,1%	-5,1%

Selgub, et ainult paberitoorainete (tselluloos, puumass) väljavedu on tunduvalt tõusnud, kuna puusaaduste, puu- ja paberitööstussaaduste väljaveos suurem langus ilmneb: paberi väljavedu on siiski kõige vähem kokku kuivanud, puutööstussaaduste (vineer jne.) väljavedu seevastu aga seda rohkem. Talvekuud (jaan., veebr., märts) ei ole muidugi isoleeritud metsasaaduste väljaveole, sest selle hooajaks on mai — oktoober.

Lätis metsasaaduste väljavedu näitab samal ajal (jaan. — märts 1931. a.) väga tähelepanu väärivat langust. Andmed on ainult materjaalide kaalu kohta ja need näitavad 1931. a. langust võrreldes eelmise — 1930. aastaga.

Ümmarguste materjaalide kohta 57,6%, saetud " " 50,2%, nii-siis kokkuvõttes on juba materjaalide hulk 50% kergem, s. o. vähem. Silmas pidades ühtlasi madalamaid 1931. a. hindu peab arvama, et ka naabermaal on metsakaubanduslik surutis väga valesasti mõjunud riigi- ja rahvamajandusele.

Soomes näeme, et käesoleval aastal on kuni 1. juunini müüdnud väljaveoks 240.000 standarti metsamaterjaale vähem kui möödunud aasta samal ajal ehk ümmarguselt 43% vähem.

Üldine metsaturu loidus ja sügav hindade langus on väljendunud ka möödunud aasta riigimetsa valitsuse poolt korraldatud kasvava metsa müügis. Müügile määratud 2811,12 ha ja 24.830 üksikust puust on suudetud ära müüa vaid 1411,28 ha ja 4.976 puud, seega 49,62%. Samuti on alghinna juurepakkumine võrreldes eelmiste aastatega olnud mi-

nimaalne — 7,59%, kuigi müügile on tulnud väärtuslikem mets, sest alates 1923./24. a. on ta kõrgeima alghinnaga.

Eelmisel aastal on juurepakkumised märksa suuremad olnud, välja arvatud 1925. a. erakordse langi realiseerimise ajal, kus see % oli 13,39 ja 17,89.

Riigi tulud metsamüügist on säärase halva olukorra tõttu 975.167 krooni võrra langenud ehk 54% võrreldes eelmise aasta müügiga.

Kuid on kannatanud ka kogu rahvamajandus: tööstused on seisma jäänud või vähendanud oma toodangu ja metsa-ületootamise ja väljaveo alal on vähenenud teenimisvõimalused. Maainimesed on teenistuse saamiseks tööhinnad tublisti maha surunud: ületootamise alal 5—15%, väljaveos keskmiselt 40% võrreldes eelmise aastaga, kohati on need hinnad veelgi tunduvalt madalamad.

Metsamaterjaalide hinnad on siseturul langenud: jämedamate palkide kohta on see langus umbes 30—35%, peenemate kohta — 40%, küttepuude hinnad Tallinnas võrreldes 1930. a. on ka 25% odavamad. Metsamaterjaalide müügis ilmneb loidus; sellega tulebki seletada, et 1. IV s. a. RMT — suuremal metsatöösturil meil — müümata metsamaterjaalide hulk ületab eelmiste aastate oma, seejuures suurem arv materjaale asub laduplatsidel, kuna soodsate väljaveo võimaluste tõttu metsast oli võimalus rohkem materjaale välja vedada. Ladukohtadel olevaist materjaalidest õnnestub muidugi osa veel ära müüa.

Rahapuudusel on põllumehed hakanud oma metsi realiseerima, sest selleks sunnib neid majanduslik kitsikus. See s e e s m i n e d u m p i n g on meie siseturule suure tähtsusega, sest ka siin on tarvitamine vähenenud, kuna pakkumine on kasvanud. Eriti halb seisukord on küttepuude realiseerimisega, mille tarvitajaskond põlevkivi ja turba võistluse tõttu on järjest kokku kuivanud.

Millised oleksid praeguse surutise lahendamise võimalused? Kahtlemata ta ei kesta alatiselt. Ka varem on olnud surutisi peaaegu korrapäraselt, nii oli neid metsakaubanduses käesoleval sajangul: 1900., 1907., 1913., 1921., 1930. aastal, nii-siis 6—9 a. tagant.

Loodetavasti ka praegune surutis möödub, kuid kunas? On kõneldud küll, et lahendus sünnib juba 1931. a., on nimetatud koguni kindlaid tähtaegu. Kuid täpset aega vist vaevalt suudab keegi ennustada ja prohvetiks olla. Praeguses surutises leiame eelmistelegi niisamasuguseid nähteid: suurenenud toodang ja alanenud tarvitamine. Seetõttu surutise lahendamise sõltub samadest põhjustest, mis neid on välja kutsunud. Seisukord paraneb, kui elujõuetud tööstustevõtted hääbuvad ja alaneb ülemaailmne toodang, mis vastaks ostujõule, s. o. tekiks tasakaal tootmise ja tarvitamise vahel. Kuid peame arvestama, et tootmise hulka ja hindade taset ka edaspidi mõjutab Nõukogude Liit oma alatasa suureneva väljaveoga, mis praegu moodustab 16% üldisest maailma puusaaduste väljaveost. See % kahtlemata tõuseb, sest N. Liidu metsapind oma 21% kogu metsa-alast maailmas ehk 37% kasutamiseks kõlvuliste puuliikidega maa-alalt võimaldab seda. Oma väljavedu ta püüab igasuguste abinõudega tõsta, vaatamata siseturu osalisele rahuldamatusele. Näiteks 1929./30. aastal oli see rahuldamatus saetud materjalidest 43% ja ümmargustest 32%, ka 1930./31. a. on arvestatud 30% puudujääki siseturul.

Teised metsa väljaveo riigid peavad endid organiseerima, turule toimetama ainult esimesejärgulisi saadusi. Seetõttu ongi Soomes ja Rootsis asunud kindlale turu organiseerimisele ja tööstuse ratsionaliseerimisele; näiteks saetööstuses kunstliku kuivatamise tarvitamine, mis laudade turule toimetamist kiirendab, tööstusjäänuste kasutamine sulfaat-selluloosi valmistamiseks. Vaatamata sellele on käesoleval aastal Rootsi ja Soome sunnitud oma väljavedu 25% vähendada.

Ühtlasi tuleb leida abinõusid, et välismaa odavat metsamaterjali sisse ei veetaks. Selleks tuleks kasutada tolle, veotariife, maksustamisabinõusid jne. Saksamaal on 1930. a. odava metsamaterjali sisseveo tõttu 20% sisemaa materjalidest jäänud müümata. Samuti on N. Liidu odavaid metsamaterjale veetud sisse Norra, Rootsi, Soome, Poo-

la — mida pärast ümbertöötamist edasi ei eksporteeritud, vaid osalt ka siseturul tulid tarvitamisele.

Paljudes riikides on tõsiselt hakatud kaaluma, kuidas luua tõket N. Liidu sisseveole. Ka meil tuleks tingimata leida abinõusid selleks, et välismaterjalide sissevedu ulatuks kuni miinimumini; igatahes siseturul tarvitusele määratud proportside ja palkide sissevedu peaks ära jääma. Saksamaal on kõneldud metsamaterjali sisseveo monopolist, Lätis väljaveopreemiade küsimusest, kuid viimase abinõu mõjususe on suhtunud kahtlevalt. Samuti võiksid tulla kaalumisele riikidevahelised ühinemised ja kokkulepped metsaturu reguleerimiseks.

Käesoleva aasta juulikuus tuleb Pariisis kokku rahvusvaheline metsakongress, mille töökavas suurt ruumi on antud praegusele metsaturu olukorra lahendamisele. Loodetavasti võiks oodata talt mingisuguseid rahvusvahelise ulatusega tulemusi.

Kuid ühiste abinõude teostamisel Vene dumpingu vastu põrkame kokku mõningategi vastoludega üksikute majandusharude vahel. Näiteks: P.-A. ühendriigid saadavad tuhandeid põllutööriistu, esijoones traktoreid, N. Liitu, aidates seega sealset põllumajandust arendada ja valmistades endale võistlajat viljaturul, kuna ühendriikides juba praegu valitseb terav ja pikaajaline surutis sel alal; Rootsi masinatööstus saadab N. Liitu saekaatreid ja saeveskite sisseseadeid, aidates arendada metsatööstust, kuna Rootsi ise on sunnitud oma metsa väljavedu vähendada. Inglismaa — rahalise kapitalismi kindlus — tarvitab suurema osa N. Liidu odavast väljaveost, nimelt 51%, mistõttu Rootsi ja Soome on sattunud raskustesse. Ajalehtede teatel on Rootsi ja Soome metsatööstuse liidud pöörnud märgukirjaga Inglise parlamendi liikmete poole, kus juhitakse tähelepanu N. Liidu hädaohlikule metsaväljaveole ja palutakse selle nähtuse kõrvaldamiseks abinõusid tarvitusele võtta. Kuivõrd see palve annab tagajärgi, tuleb ära oodata. Peab silmas pidama, et vaevalt Inglismaal kergesti loobutakse odavast N. Liidu materjalist, sest sellega oleks seotud ka N. Liidu turu kaotus Inglise väljaveole.

Läheb palju tõsist tahet ja endaohverdumist vaja, et N. Liidu dumpingule otustavalt astuda vastu.

Ajakirjanduses on vilksatanud teade, et N. Liit on astunud läbirääkimistesse Soome ja Rootsi metsaeksportööridega väljaveo suuruse normeerimise ja hindade ühtlustamise asjus. Selle ettepaneku tõsiduses tuleb kahelda. N. Liidus on metsamajanduse tasuvus esialgu kõrvalise tähtsusega, ta paneb rohkem rõhku toodangu suurusele, et välisvaluutat muretseda. 1931. a. on tal kavatsus metsamaterjaale 80% rohkem valmistada kui eelmisel aastal, saetööstuse toodangut tõsta 60% ja vineeritööstuse toodangut 50% võrra võrreldes 1930. a.. Kuigi need kavatsused sel määral võib-olla täitmist ei leia, saavad nad ikkagi väljaveos tõsiseks hädaohuks.

Meie metsamajanduse surutis oleneb üldisest maailma majanduse olukorrast ja terveneb selle paranemisega, kuid see ei tähenda, et tuleb rahulikult pealt vaadata ja mitte midagi võtta ette turulolude soodsamaks muutmiseks.

Siin võiksid tarvitusele tulla 2-laadilised abinõud: lühema ja kauema aja jooksul teostatavad.

Esimeste sekka kuuluks kõigepealt organiseerimise vajadus. Meie metsatööstureil, kuid seda vähem veel talumetsade omanikel, puuduvad organisatsioonid, mis võiksid kindlamini müükide ja väljaveo puhul oma huviringkonda kaitsta.

Eriti talumetsade omanikud peaksid kasutama ühismüügi viise, mis välismaal on laialt tuntud ja mis võimaldavad väikeomanikel ka tulusalt metsamaterjaale müüa. Selle küsimuse lähem korraldamine võiks sündida ka metsaühingute kaudu, kes oma ülesandeks võtaksid mitte ainult metsa soetamise ja hooldamise, vaid ka selle eest väärilise hinna saamise. Tulevikus võiks selleks ellu kutsuda erilisi ühistegelisel alusel seisvaid ühinguid.

Edasi, meie metsatööstus peaks enast reorganiseerima ses suunas, et võimalikult otstarbekohaselt välisturu

jaoks materjaale valmistataks ja sorteeritaks. Praegu halva sorteerimise tõttu on Tallinnas laudade hinnad £ 1 standardi eest odavamad Riia omadest, rääkimata Soome hindadest. Samuti tuleb tööstusjäänuseid täieliselt kasutada. Siia liiki kuuluvad veel otstarbekohane metsaülestöötamine, halvemate materjalide kasutamine siseturul ja ainult parimate väljasaatmine, sisseveo piiramine. Eriliseks küsimuseks oleks küttepuude tarvitamine siseturul; sellele tuleb väärilist tähelepanu pöörda, sest nende väljavedu vaevalt on kuigi suurel määral mõeldav. Elanike küttematerjaali tarvidus on kindel suurus ja kasvab ainult pikkamisi rahva arvuga ja jõukusega, seepärast tuleks, vähemalt metsapiirkondade läheduses olevatel tööstustel, üle minna puuküttele; võib-olla peaks selleks madalaväärtuslike küttepuude sortide hindu alandama.

Uuemal ajal vedelate kütteinete kalliduse tõttu on ikka rohkem üles kerkinud küsimus tarvitada jõuvankreis puidugaasi.

Odavamaid küttepuid võiks söestamisega muuta puusöeks, mis kõlbaks puidugaasi valmistamiseks ja igasuguste mootorite liikumapanekuks. Sel teel leiaksid suuremat kasutamist küttepuud ja jõuvankrite liiklemiskulud muutuksid odavamaks.

Kauema aja küsimuseks oleks vastav metsamajanduslik poliitika, mis soodustaks väärtuslikumate puuliikide kasvatamist ja asjatundlikku metsa hooldamist, mis võimaldaksid lühima aja jooksul saada parimat puitu.

Seni kui kestab surutis, tuleks võimalust mööda metsa hoida, ja raiuda ainult kõrgeväärtuslikku, sest et metsa väärtus tulevikus kasvab; on ju metsasaadustel peaaegu asendamatu tähtsus. Tuleb organiseerida ja kaitsta end välise sissetungi vastu, siis surutise raskused ei tundu nii rusuvatena. Tuleb endal teutseda ja mitte ainult välise olude muutustele panna kõik lootused. Ainult selles on pant, et surutise ajajärgust edukalt suudame üle saada.

Talumetsade korraldamisest.

Metsa peakasutusviisid.

E. Schaback.

Iga majandus loomulikult on sihitud võimalikult suure tulusaamise poole, ilma et tema kasutusobjekti kurnataks ja hävitataks, — kuid vastupidi parandataks ja veel tulutoovamaks muudetak. Just talu metsasalkade praegune seisukord on aga niivõrd haletsemisväärt, et ta sugugi ei vasta mõistliku peremehe nõudeile. Osalt on sarnane nähtus seletatav teadmatusega, — osalt samalt pinnalt ka teiste, veel kibedamate nõuete rahuldamisega, nagu karjatamine, niitmine ja järjekindlalt parimate, jämedamate puude väljanoppimine, juurele jättes ainult alaväärtusliku, äravarjatud ja vigastatud rämps, millest uut head metsa pole loota, rääkimata igasuguse korraliku metsa uuenemise puudusest.

Peale loodusjõudude hävitava mõju, nagu tormid, tulekahjud, kevadised öökülmad, putukad ja inimese laastava tegevuse, — metsa suuremaks vaenlaseks tuleb pidada meie kariloomi: lehmad oma jalgade teravate sõrgadega vigastavad maapealmusele lähedasi noorkuuse juuri, oma keha raskusega tallavad maapinna kõvasti kinni ja rebivad noorlehtpuu latvu puruks; erilisel kahjulikult töötavad lambad, pügades isegi okaspuu noori pungid ja latvu. Õnnetuseks kasutatakse aga karjamaadeks erandita kõiki talumetsi, peale hõredate heinamaa lehtmetsade.

Kõigele sellele vaatamata asi pole siiski niivõrd lootusetu, et siin käega lüüa ja mitte midagi teha. Isegi meie oludes on siiski võimalik ka siin tarvitada mõndki abinõu, mis tunduvalt mõjuks asja paranemisele.

Iga metsa majandusviisid olenevad kõigepealt pinnase koosseisust ja maapealmuse kujust, s. o. kas viimane on tasane, laineline, künklik või mäGINE ja kui kõrgel ta asub liikumatust põhi-veest. Sellest oleneb kui puuseltside valik nii kasutusviiski. Neile alatistele kasvutingimustele, s. o. nende boniteedi klassidele, vastab ka metsa

väärtus. Üldiselt on viimane seda suurem, mida kõrgem on sama puuseltsi samas vanuses puutüvi.

Iga metsa kasutuse peaaluseks on tema küpsuse tähtaeg ehk raidering, mille kestvusel kõik metsaosad tulevad pearaide alla. On näiteks metsaga kaetud pind 100 ha ja raidering 100 a., siis on aasta pearaide langi suuruse norm à 1 ha, on raidering 50 a., siis à 2 ha.

Väikestes metsasalkades (1—10 ha), mis tuule eest pole kaitstud, paljaraide-süsteem pole kohane, sest et selle tagajärjel värske haavana paljastatud metsaseinad ei oleks tuulekindlad ja paisataks ümber; peale selle, kõrgema raideringi juures oleks ka aastalangi norm liig väike. Samuti pole kohane kogu metsa ühekorraga maharaiumine ja siis kogu raideringi ootamine kuni uue peakasutuseni.

Igale majapidamisele tähtsa iga-aastase materjaali saamise võimaluse ka väikesel pinnal siiski alalhoidmiseks tuleb siin piirduda valikraidega ehk ka järgulise raidega massi järgi.

Valikraide teostamiseks mõõdetakse klupiga puud rinnakõrguselt paaris sentimeetrite järgi ja märgitakse üles (8 cm, 10 cm, 12 cm jne.), määratakse neile vastava boniteedi kõrguse järk ja arvatakse välja metsa kogutagavara tihumeetris (kantm.).

Boniteetidele vastavaid tabeleid on igas riigimetskonna kantseleis.

Niimoodi leitud kogumass jagatakse lihtsalt raideringile, mis annab aasta normaalkasutuse suuruse massi järgi, vastavalt umbes metsa keskmisele juurekasvule; selle normi arvel raiutakse siis iga aasta nii palju puid, et mass võrduks väljaarvatud normile; jämedamaid mahub siia vähem, peenemaid rohkem. Kui on vanema metsa ülekaal, tuleb normi vastavalt suurendada, — on aga noort metsa rohkem, — siis vähendada. Okasmetsa vanusklassid arvatakse à 20 a., mustlepa, kase, haava

Foto D. Hint.

Algaja asuniku esimene võõrastevastuvõtt.

à 10 a. ja valglepa haomajanduses à 2, 3 või 5 a. Normaalaotuseks arvatakse näit. okasmetsas, kui on olemas näit. = 10 ha ja raidering = 80 ha.

I van. klassis peaks siis olema = 1—20 a. van. = 2,5 ha,

II van. klassis peaks siis olema = 21—40 a. van. = 2,5 ha,

III van. klassis peaks siis olema = 41—60 a. van. = 2,5 ha,

IV van. klassis peaks siis olema = 61—80 a. van. = 2,5 ha.

Järgulise raide (ehk turberaide) juures koondatakse 10—15 aasta langinormi ja raiutakse neid mitte ühekorraga, vaid 10—15 aasta jooksul, 4, 3 ehk 2 järgus, vastavalt loomuliku eeluendamise kestvusele. Näiteks 9 ha kuusemetsa raidering = 60 a., normaallank $9:60=0,15$ ha, — siis on turberaide ajalank $0,15 \cdot 10=1,5$ ha, mille tagavara raiutakse 10—15 a. jooksul 4, 3 ja 2 järgus.

Kõige täielikum oleks ajalangi raiumine neljas järgus:

1) ettevalmistusraie: võetakse välja kõik rõhutud rinne ja lehtpuude halvem osa, — kõik kokku umbes 25% üldmassist;

2) seemendusraie: seemneaasta eelkäival aastal lõhutakse maakate ja võetakse välja veel juurele jäänud halvemad puud, — üldmassist jällegi umbes 25% (pimeraiestik);

3) heleraie: pärast seemenda-

mist raiutakse järgmised 25% ja juurele jääb „heleraiestik“;

4) kaitseraie: kaitseraiestik seisab kuni järgmise seemneaastani ja siis võetakse ka viimased 25% juurelt maha.

Lihtsam oleks ajalanki raiuda kolmes järgus:

1) ettevalmistusraiestik: välja võttes umbes $\frac{1}{3}$ üldmassist;

2) seemneraiestik: välja võtta umbes $\frac{1}{3}$ üldmassist;

3) kaitseraiestik: välja võttes umbes $\frac{1}{3}$ üldmassist.

Tehnilise jõu puudusel ja seal, kus puiestik juba niikuinii on harvenenud, võiks ka ainult

kaht järku tarvitada:

1) seemneraiestik: võetakse välja kõigi puuseltside rõhutud rinne ja üksikud „ülipuud“ — kuni 50% üldmassist, juurele jättes puiestiku tugevaimaid esindajaid, nende seas ka paremad lehtpuud (tuulekindluseks), ja lõhutakse maakate;

2) puhastusraiestik: paar aastat pärast seemendamist võetakse maha juurele jäänud 50% üldmassist.

Valikraide ja turberaide teostamise juures on väga tähtis käesoleva puuseltsi valgusarmastuse või varjukannatuse aste. Tähtsamate puuliikide n.n. valgusrida (eesotsas valguspuud, lõpul varjupuud) on järgmine: 1 — lehis, 2 — kask, 3 — mänd, 4 — haab, 5 — tamm, 6 — saar, 7 vaher, 8 — mustlepp, 9 — jalakas, 10 — valglepp, 11 — pärn, 12 — valge pöök, 13 — kuusk, 14 — punane pöök, 15 — Saksa-maa kuusk (Abies).

Männimetsades valikraide teostamise juures tuleb arvestada selle puuliigi suurt valgusarmastust, mille tagajärjel tema loomulik järelkasv ei taha edukalt sigineda isegi kuni täiuse 0,3 valikraidega harvendatud emametsa all. Seepärast raiutakse väljavõetavad puud „pesade“, aukude või gruppide kaupa (näit. à 10.10=100 ruutmeetritele), mis metsas malelauras korras oleksid laiali pillatud. Algraideks võib ka valida sarnased kohad, kus

järeikasvu salgakesi juba on olemas. Pesadele või aukudele lisatakse iga aasta 10 meetri laiune raidevöö ümber, edasi liikudes raiumisega enamustuulte sihituse vastases suunas: Kesk-Eestis — läänetuule vastu (W), Lõuna-Eestis — edelatuule vastu (SW) ja Põhja-Eestis — loodetuule (NW) vastu. Kui männimetsas niimoodi raiutud pesad suurenevad niivõrd, et nad oma äärtega lähenevad naaberpesadele, siis nende vahelised, emametsast veel juurele jäänud kitsad ribad hakkavad kannatama tuulemurru ehk tuuleheite all. Need viimased ribad koristatakse siis kiiremas korras ära ja siin puudulik loomulik uuendus täiendatakse kultuuride abil.

Samuti talitatakse kase- ja haavametsades, kuid kultuurita.

Meie varjukannatavais kuusemetsades võib sama loomuliku eeluendamise eduga nii valikraiet kui turberaieki tarvitada. Esimene ei oleks

seotud „pesade“ raiumise viisiga, viimane süsteem aga oleks ülalkirjeldatud viisil kuusele kõige kohasem, samuti ka mustleppale, mille puiestikud pole nii tihedad ja edukalt uuendavad ennast kannuvõsudest.

Valgleppa haomajanduses madala raideringi tõttu (10—15 a.) võiks ka vähemais metsasalkades tarvitada paljasraide-süsteemi, raiudes iga aasta $\frac{1}{10}$ — $\frac{1}{15}$ metsaga kaetud pinnast.

Valikraide tagajärjel kaob endine jaotus vanusklasside kaupa ja metsas leidub siis viimati igal kohal mitmevanuseid puid. Selle meetodi pooldajad tõendavad, et ta halvavalt ei mõju puutüve tehnilistele omadustele; vastupidi: mitmesuguse kõrgusega üksikud puud kasutavad täielikumalt valgust ja õhku, eluvõitlus ei lähe siin nii teravaks ja juurekasv on kiirem kui ühevanuseis puistuis.

Veel on meil...

*Veel on meil metsi sügavaid,
kus kuuski kõrgeid, tugevaid,
et oksad heitvad maani.*

*Veel on meil laialt rabamaid
ning soid, kus laukaid laiemaid,
ka orgusid ja laani.*

*Veel on meil mäemürakaid
ja järvi suuri, vähemaid,
ka merd, mis laevu kannab.
Metsloomi mitmesuguseid,
ja jahilinde — palju neid,
et rohkelt saaki annab.*

*Veel on meil palju marjamaid
ja pähkklipuid, ka kadakaid,
ning igas vetes kalu.*

*Veel enam meil on niidumaid
ja viljapõlde lagedaid,
ning tuhandeid — kus talu.*

*Meil kõike on, miks ihkame,
et ühteteist nii vihkame?
Vaat', tööd on tarvis teha!
Siis võime uhkelt elada
ja riigis rahu pidada,
ei puudust siis saa näha...*

J. A. Põllumees.

Siberi lehis — *Larix sibirica*.

Alfr. Auksmann.

Meil on pikema aja jooksul juba mitmegi välismaa puuliigiga tehtud katseid, et näha saada, kuidas need meie kliimas arenevad. Nende üksikute puuliikide juures ei tahaks seekord peatuda, vaid tahaksin nimetada neist ainult üht ja nimelt siberi lehist — *larix sibirica*. Meil on sellest puuliigist olemas keskealisi ja vanemaid puistuid, mis oma kasvu ja massi poolest iga metsameest peaksid rahuldama. Tahan siin meele tuletada Vigala lehise puistut, mis on asutatud 1795. a. Härra Wallner leidis selles puistus proovitükil massi ha kohta 529,38 tm. keskm. läbimõõdu juures 35,6 sm, kuna härra H. Schultz on leidnud 1146 tm. ha kohta. See mass ületab samas kasvavad umbes ühevanused kuuse- ja männipuistute massid; nii oli hra Wallneri järgi kuusemass 519,11 tm. keskm. diameetriga 31,8 sm. ja männi oma 453,70 keskm. diameetriga 34,3 sm. Saksamaal on lehised annud ka võrdlemisi head saaki, nii näit. Varelis, Oldenburgis, 75 a. vanuses 472 tm, keskm. diameetriga 35,3 sm. Eriliselt silmapaistev on aga Soomes Raivola lehisemets oma massi poolest, kus 185 a. vanuses on leitud ha kohta 1636 tm (244 k.-sld.). Kõige jämedam puu oli seal rinnamõõduga 93 sm (33 tolli) ja kõige kõrgem 42 m (138 tolli). Mets on terve ja sirgetüveline; istutatud on see omal ajal vahedega 1 süld.

Nagu näha, on siberi lehis eriliselt tähtis oma suure massi produktsiooniga; kuid mitte ainult massi poolest ei tuleks seda puud hinnata, vaid kõrgeväärtuslikuks teevad teda tema tehnilised omadused. Meil on teada, et siberi lehis kasvab võrreldes Euroopa lehisega sirgetüvelisem, ei kannata kevadiste hiliste külmade all, sest ta hakkab kevadel hiljem kasvama ega ole ülepea väga nõudlik pinnase mõttes. Soomes tehtud katsete põhjal on Siberi lehis väga soovitatav ehitusteks ja eriliselt veeehituste juures, nagu tammideks ja sildadeks nii ka laevaehitusteks ning peale selle raudtee pakkudeks ja telefonipos-

tideks ning aiateibaiks, kaevurakkeiks ja aknalenkideks. See tähtis omadus, et ta vastupidavam on kui mänd ja kuusk, on küllaldaselt tähtis, et meil seda puuliiki suuremas ulatuses võetaks kultiveerimisele.

Römershofi M. Sivers, kes 34 a. kestes üle 50 välismaa puuliigiga katseid on teinud, jõuab 1914. a. otsusele, et ainsaks soovitavaks puuliigiks meie metsadele oleks *larix sibirica* ja *pseudotsuga Douglasii*. Viimase puuliigiga on suuremas ulatuses istandusi teinud ka Sangaste krahv Berg.

Lehisemetsa võib asutada nii külvi kui ka istutamise teel. Kergem oleks meil seda teha istutades. Lehis kui kõige rohkem valgust nõudev puu armastab hõredamat seisu, mida tema oma juurekasvuga hästi oskab ära kasutada. Prof. Bühler soovitab põimendustega teha algust juba varakult ja kohe C kraadiga minnes pärastpoole üle isegi D kraadile. Nii leiame Saksamaal 100-a. lehispuistuid umbes 200 puuga ha kohta, keskm. läbimõõduga 44,5 sm ja jämepuumassiga 424 tm. Olen isegi seal 100 lehist ha kohta näinud, kus alusmetsaks oli punane pöökpuu.

Meil on näha, et hõredamais kohtades lendab lehise alla kuusk ja see oleks vist ka ainsaks soovitavaks maapinna katjaks puuliigiks.

Loomulikult uuendub lehis ehk seal, kus ta hõredasti või üksikult seisab, kui maapinna olud seda lubavad. Raivolas vana lehisepuistu all oli küll leida 1-a. lehisetaimi, aga mitte vanemaid. Prof. Heikinheimo arvates kaduvat nad seal tiheda vana metsa turbe tõttu.

Meil oleks vist raske loomulikku uuendust oodata, sest prof. Mathieseni vaatluse põhjal pudeneb lehise seeme hilja, s. o. alles suvel, ja on võrdlemisi nõrga idanemisega. Lõpuks olgu veel tähendatud, et ka esteetilisest küljest ei oleks lehis tähtsusetu, kui tema üksikult või gruppides seistes sügisel rõomustab meie silma oma ilusa kollase rüüga tumeroheliste kuuskede keskel.

Pärnade ehk niinepuude kasvatus.

Tõnu Reim, aianduse instrktor.

Meie pärnal ehk niinepuul (*Tilia parvifolia*) ei ole küll metsapuuna kuigi suurt väärtust, kuid seda suurema tähtsuse omab ta ilupuuna meie elumaja ümbruse ja teeäärte kaunistamisel; oma õrna helerohelise, väga meeldiva lehestikuga just nagu püüaks ta seda õrnust ja meeldivat mahedust kogu oma ümbrusse välja jagada kogu suve läbi. Peale selle võivad virgad mesilased suvel tema õitest korjata väga hea lõhnaga peenemaitselist mett, samuti võivad ka inimesed koguda talveks teraviljaku pärnapuu teed. Pärna lehed sügisel pärast puust mahapudenemist on kergesti kõdunevad, ei ole kahjulikud õue muruplatsidele, ei ole ka pärnadega reastatud teed (alleed) ilialgi sügisel nii porised ja sopased kui mõnede teiste puudega reastatud teed. Mis aga veel seda pärnapuu ilu ja meeldivust täiendaks, oleks see, kui hakataks eespool mainitud otstarbeks panema rohkem rõhku meie endise väikese lehega pärna asemel rohkem laiema lehega pärna (*Tilia grandifolia*) istutamisele, nagu seda juba linnade puisteedel ja endistes mõisate parkides on tehtud. Et need pärnad ostes on kaunis kallid ja et neid küllaldaselt ka saadaval pole, seepärast oleks soovitatav, et asjast huvitatud isikud, kel maapind selleks vähegi kohane, neid ise hakkaksid seemnest kasvatama. Selle pärna ehk niinepuu seeme valmib oktoobrikuus, millal seda enne puust mahapudenemist kuiva ilma ga tuleb korjata. Seemet ei ole soovitatav kuivalt üle talve hoida ega ka sügisel pärast puust korjamist mulda külvata, vaid selleks tuleb kuhugi kuiva kohta, kuhu põhjavesi alla ei tule, 25—30 sm sügavalt ja niisama laiad augud kaevada, korjatud seemned 12—15 sm paksuse korrana augu põhja panna, nende peale niisama paks kord mahavarisenud puulehti, lehtede peale paar haljast kuuseokska või viimaste puudusel võib panna 3—4 sm paksuse õlekorna, ja selle peale labidaga lükata künkana august väljakaevatud muld. Hoitakse aga seemned kuivalt üle talve või külvatakse sügisel kohe peenrassa, siis ei tõusegi need esimesel suvel mullast üles, vaid tõrkavad alles järgneval kevadel. Suve ja talve läbi mulla sees olles on aga paljud seemneist oma idanemisvõime kaotanud. Et aga seda ära hoida ja indandamist kiirendada, selleks olengi seesuguse ettevalmistuse ehk stratifitseerimise kohaseks pidanud.

Kevadel, kui maapind pärast sulamist on parajasti ära tahenenud, tehakse selleks juba sügisel ettevalmistatud, kas kompostimulla või puded, pooleldi äramädanenud sõnnikuga väetatud ja vähemasti 30 sm sügavuselt läbiharitud maa-ala, kuhu hommikust õhtuni päike peale võib paista, 1 m laiused peenrad otstega põhjast lõunasse, rehitsetakse pealt tasaseks, tõmmatakse siis rehanukiga või sellekohase terava otsaga kõblaga kas põiki või pikuti peenart 2—3 sm sügavad vaokesed ühelaiuste 15—20 sm vahedega peenra pinda ja tipitakse nendesse seeme, 3—4 sm vahet jättes. Pärast seda tõmmatakse peenra pind rehaseljaga pealt tasaseks, piserdatakse tublisti niiskeks ja kaetakse peenikese turbapuruga 2—3 sm paksuselt üle, paremaks niiskuse säilitamiseks ja umbrohu tõrjumise takistamiseks. Ka edaspidi tuleb peenar hoida ühetasases niiskuses ja umbrohu hoolega puhas.

Sügisel või ka järgmisel kevadel tuleb puutaimed peenrast üles võtta ja teisele kohale, nagu eespool mainitud, samasugusesse sügavasti läbiharitud maasse ilusasti ridade, 50—60 sm laiuste vahedega, ümber istutada. Enne teisele kohale ümberistutamist tuleb puutaimedel kõik pikemad siledad juured 15—20 sm pikkuselt tagasi lõigata, et nad selle tagajärjel parema narmasjuure kava alla kasvataksid, mis nende korralikku edasikasvamist puukoolis ja ka pärast jääval kohal tähtselt hõlbustab. Sellele ümberistutatud kohale, mida nüüd ka „puukooliks“ võib nimetada, jäävad nad vähemasti 3—4 aastaks hoolealuseiks, kuni nad endale on jõudnud omandada soovitava pikkuse, sirge tüve ja korraliku meeldiva krooni, mida uuemas keeles nimetatakse „võraks“, nende hooldaja asja- kui ka ajakohase ravitsuse ja lõikamise tõttu.

Lõppeks lubatagu veel kord rõhutada: mida kobedama, ühetasase, niiskema ja umbrohu puhtama mulla sees jõuame need noored pärna- ehk niinepuu hoolealused või kasvandikud hoida, seda priskemalt ja sirgemalt nad sirguvad, kuna nad hooletusse jäetud, umbrohurämpsu ja sööti, unustusse jäetud kastust jäävad kiratsema ja kängu ja mitmesugused söödikud (kahjurid) neile selga signevad ning neid mõnel kevadel õige varakult juba lehtedest lagedaks õgivad.

IX metsateadlaste päev 27.–29. juunil 1931. a.

K. Werberg.

IX metsateadlaste päev avati 27. juunil kell ½11 hommikul ülikooli geoloogia auditooriumis.

Kokku oli tulnud üle 60 nooremaid ja vanemaid metsateadlast, s. o. tunduvalt vähem kui senisel talvel korraldatavil päevil, mis on seletatav osalt seega, et noorem põlv — metsaosakonna üliõpilased — peaaegu täiesti puuduvad, olles praktilisil harjutusil või teenistuskohustustega seotud; osavõtjate arv metskondadest kujunes vähemaks arvatavasti ka seetõttu, et päev oli nähtud ette pikem eelmisist, sest kavas seisis 2-päevane ekskursioon ülikooli õppe- ja katsemetskonda. Kuid igatahes osavõtjate arv osutus uueilmelise metsateadlaste päeva jaoks täiesti rahuldavaks.

Päeva avas Akad. Metsaseltsi esimees prof. O. Daniel, tervitades kokkutulnud metsateadlast ülikooli metsaosakonna nimel. Avakõnes märgib prof. O. Daniel neid asjaolusid, mis põhjustasid metsateadlaste päeva suvise kokkutsumise: 1) põhjalik ümberkorraldus metsaametkonnas möödunud talvel, mis paljude metsaametnike ümberkolimisega oli seotud; 2) soov päeva teoreetilist osa — referaate — täiendada ekskursioonidega. Tänavusel kokkutulekul vahelduvad referaadid ekskursioonidega, mis võimaldavad teoreetilisi küsimusi otsekohe tegelikus metsaelus jälgida ja kooskõlastada.

Mainides uut metsaametkonna ümberkorraldamist, arvab prof. O. Daniel, et selle otsustamiseks üle otsustamine on veel varajane ja kuulub edaspidistele aegadele. Rõhutades rasket seisukorda metsaturul, mis rüütuvalt mõjub kogu metsamajandusele, märgib ta Vene dumpingu hädaohtlikkust, mis viimasel ajal avaldub ka Eesti metsakaubanduses: pole ainult vähenenud väga suurel määral meie metsamaterjalide ekspord ja müük siseturul, vaid on hakatud Nõukogude Liidust vedama sisse paberipuid, palke ja laudu. Viimane asjaolu nõuab tõsiselt abinõusid meie valitsusel, et veel raskemaks ei muutuks meie metsamajanduse ja metsakaubanduse olukord.

Prof. O. Daniel loodab, et ka käesolev metsateadlaste päev kokkutulnuile suudab pakkuda mõndki värskendavat ja huvitavat. Avakõnele järgnevad tervitused.

Esimesena toob tervitusi põllutöömehedriumi ja riigimaade-metsade valitsuse nimel metsainspektor A. Reinvald. Ta rõhutab metsateadlaste päeva vajalikkust kõigile metsameestele. Need traditsioonilised kokkutulekud võimaldavad nii mõnegi üldtähtsusega metsandusliku küsimuse ühist läbisõelumist. Metsateadlaste päevil on arutatud teaduslike referaatide kõrval ka metsaametkonna hädi ja puudusi. Mõneski asjas on keskastused arvestanud metsateadlaste päevade soove ja neile vastu tulnud. Metsateadlaste päev on kujunenud ühendavaks lülks metsategelasile, siin tehtav ühine töö annab häid tagajärgi. Kõneleja soovib käesolevale päevale kordamiskut ja jõudu tööle.

Metsaülemate ühingu ja metsaühingute liidu nimel tervitab hr. A. Aukmann, märkides metsateadlaste päeva suurt tähtsust ja abi meie metsanduse arendamise alal; soovib kõige paremat edu käesoleva päeva töödele.

Järgneb metsateadlaste päeva juhatuse valimine. Juhatajaks valitakse prof. O. Daniel, abideks metsainspektor A. Reinvald ja dots. K. Verberg, sekretäreks P. Vidik ja E. Hint.

Töökava koostamisel otsustatakse esimene päev pühendada referaatidele ja ekskursioonile dendroloogia aeda Raadil, kuna teisel päeval toimuks väljasõit õppe- ja katsemetskonda sealsete metsadega tutvumiseks. Referaate on ette nähtud kolm, kuid üks referent, hr. dr. Thomson viibib välismaal, mistõttu ta referaat asendatakse hr. E. Kohhi referaadiga.

Referaadid otsustatakse kuulata järgmises järjekorras:

1) Dr. G. Vilberg — *Metsa olud ja tülid orduajal.*

2) E. Šabak — *Lennukist pildistamisest metsakorralduses.*

3) E. Kohh — *Pruude diameetri- ja kõrguse kasv ühel vegetatsiooniperioodil.*

Dr. G. Vilberg oma referaadis — „*Metsa olud ja tülid orduajal*“ annab väga huvitava pildi tolaeagseist olukordadest.

Referent on uurinud arhiivides säilinud vanu kirju ja dokumente. Neis esineb metsaolusid puudutades sageli lause „...nagu see vanast ajast on olnud“. Sellest võib arvata, et orduajal valitsesid mitmel alal samad õigused,

Foto K. Kerberg.

nagu muistseil eestlasilgi, kuid missugused need olid, seda on raske otsustada.

Sel ajal võis põldude all 7—8 korda vähem maad olla kui tänapäeval ja vastavalt sellele pidi metsade pindala olema suurem. Laialdased metsad olid maa jaotajaiks maakondade vahel.

Metsa seisukorda on võimalik kindlaks teha ainult kaudselt. Võis olla palju salumetsi, sest praegused põllud olid suurel määral metsa all. Põletiseks tarvitati peenemat metsa, mida oli kergem maha võtta. Metsad olid vanemad ja paremad kui praegu. Ühes vanemas üriku kõneldakse, et ei tohi puid õonestada ja tammii maha raiuda. Üldiselt aga metsa tarvitamist ei piiratud. Üks osa metsi jäi valdadele, osa läks läänimeestele, samuti oli rohkesti ka ühismetsi. Tarvitada võis metsa peamiselt oma tarbeks — kütte-, pirru- aiapuuks jne. Palke võis vedada ainult reeteega. Ühest vanast ürikest selgub, et talumehed võisid tarvitada ainult küttepuud; kuna mõisnikud võisid kasutada kõiki materjale.

Müükide tekkimisega arenesid ka tülid. Ühismetsade kohta oli valdade õigus erinev, kusjuures kindlad rajad puudusid. Kuigi metsakorraldus puudus, teostati siiski teatavat järelevalvet: näiteks oli mitmeid keelumetsi, ka tuli metsaveost enne teatada ametnikule.

Metsatülid olid enamasti piiritülid. Piirid olid loomulikud: ojad, jõed, järved, mäeseljakud, hiljem tekkisid kunstlikud piirimärgid. Piiritülid arenevad eriti orduaja lõpul. Kõigis kaebustes rõhutatakse vägivalda tarvitamist: teine pool tungib metsa ja raiub seal võõraid puid, tihti kõrvaldatakse mitu tuhat puud. On ära viidud võõrast metsast ka valmismaterjale. On juhtumeid, kus ühismetsast mahariitud puud mõni naaber ei lase välja vedada, võttes ära veoloomi, tööriistu ja sageli vangistades ka inimesi.

Järgnevaist läbirääkimistest võetakse elavalt osa.

Hra Š a b a k arvab, et orduaegsed metsad ei võinud olla paremad, sest see oli ürgmets. Arhangelski kub. võis ta isiklikult näha ürgmetsa kurba pilti: tuli, tuul ja putukad teevad seal põhjalikku hävitust, mets on korraldamatu ja rägastikku täis. Kus tuli on teinud põhjaliku hävitustöö, seal tärkab vahest ka ilus mets, nii et tullikahjud võivad olla ka metsa kultiveerijaks. Pole põhjust kadestada endisi aegu, praegused metsad on paremad.

Lehiseistandus vahega 2 m × 2 m ülikooli õppemetskonnas. Istandus ümbritsetud aiaga kaitseks kitsede vastu.

Oma kogemustele tugedes rõhutab ta, et ülesharimisele võetakse esiteks mitte salumetsad, vaid kõrgemad ja kuivemad kohad, kus vähem metsa on rookida, nagu seda Vastse-Kuusteski võib näha; pärastpoole asutakse juba madalamaile kohtadele: luhaterrassi, salumetsade ja lodumetsade pindalade harimisele.

Hra A u k s m a n n leiab, et ürgmetsad pidid paremad ja vanemad olema kui praegu, ürgmetsas võib leida kuni 300-aast. puid.

Hra D a n i e l sooviks teada, kas referendile on puutunud silma orduaegseid kaarte, kus metsapiirid oleks märgitud.

Hra V e r b e r g on huvitatud sellest, missugused kohtukaristused olid tarvitusel tolleaegsete kohtuprotsesside puhul metsatülide lahendamisel.

Referent vastates küsimustele tähendab, et ordu ajal metsad olid kahtlemata vanemad, kuigi metsa pilt võis olla halvem. Muidugi põllumees võttis kasutamisele kergemini ülesharitava ala, s. o. säärase, kus oli peenemaid puid, kuid arvestati maa headust ega mindud liig liivasele või liig niiskele maapinnale. Liivastel maadel kasutati põldu 3—4 aastat ja jäeti ta siis jälle sööti; kahtlemata tunti ordu ajal ka maaväetamist. Metsapiiride üle endistel kaartidel võib ainult kaudsete kaalutluste põhjal midagi öelda, kuid otseid metsa piire orduaegseil kaartidel ei leidu.

Kohtuprotsessides metsatülide korral kaevati tavaliselt vägivalda tarvitamise üle, karistuseks olid rahatrahvid, 6—9 marka.

E. Š a b a k oma referaadis „Lennukist pildistamisest metsakorralduses“ annab lühikese ülevaate õhuülevõttest, selle paremustest ja puudustest. Esimene lennukist metsa pildis-

Foto K. Kerberg.

Omnibussid teel Rõhka metsavahi juures üli. õp.-metsk.

tamise katse tehti Saksamaal 1921. a., mis andis rahuldavaid tagajärgi.

1923./24. a. tarviti lennukit Nürnbergi metsakorralduse revisjoni juures, mis maksis meie rahas 24 senti hektaarilt. Selgus, et õhuülesvõtte andmed kergendavad taksaatori tööd, kuid enne peavad looduses olema lõpetatud maamõõdu tööd; lennuki kaasabil läksid tööd neli korda kiiremini. Lennukist pildistamisel on peatähtsus mõõtkavas. Vene andmeil 1925. ja 1926. a. leiti, et õhu-ülesvõttega on võimalik eraldada: 4 vanuseklassi, 3 boniteeti, kuna keskmise kõrguse ja diameetri määramise täpsus on õige väike.

Kasutatavate tulemuste saamiseks on vaja, et üksteisega piirduvad ülesvõtted äärtega üksteist kataksid 25—30%.

Üldiselt võiks tähendada, et õhuülesvõtted metsakorralduses on siis otstarbekohased, kui nende paremused ja kasud tasuvad kulud. Töökäik säärases metsakorralduses oleks järgmine: esimene aasta — maamõõdu tööd ja lennukist ülesvõtted, sellele järgnevad tehtud piltide desifreerimine ja saadud andmete kasutamine; teisel aastal järgneks kontrollitakseerimine, proovide ja mudelite võtmine ja majanduskava koostamine.

Lennuki tarvitamine on seda kasulik, mida suurem on mets; kvartaalivõrk looduses tuleb ikkagi sisse seada.

Referent leiab, et praegusel majanduslikult raskel ajal meil on vähe lootusi metsakorralduse kulude suurendamiseks lennukite kaasabi tarvitamises vaatamata töö kiiruse tõusule. Loodab siiski, et tulevikus ka meie

metsakorraldus kasutab lennukist pildistamise paremusi.

Läbirääkimistel rõhutab hr. A u k s m a n n, et õhust metsa pildistamine võib kergendada metsa korralduse töid, kuid oleks huvitav kuulda ka rahalisi kalkulatsioone selle viisi tarvitamise kohta.

Referent tähendab, et tööde üldkulu tõuseb välismaa andmeil 20% võrra, kuid töö ise toimub palju kiiremini.

Kolmas, hra E. K o h h i referaat — „Puude diameetri ja kõrguse kasv ühel vegetatsiooniperioodil“ käsitles referendi tegelikke uurimusi õppe- ja katsemetskonnas. Rohkete tabelite näitamisega läbipõimitud referaat juhtis tähelepanu nii teoreetiliselt kui ka praktiliselt huvitavaile asjaoludele. Referaadi lühike kokkuvõte ilmub eraldi „Eesti Metsas“.

Läbirääkimistel toonitati katsete jätkamise vajadust, et oleks võimalik teha täiesti kindlaid otsusi.

Läbirääkimised lõpevad kell ¼2 p. lõunat; pärast lõunavaheaega otsustatakse koguneda ½5 dendroloogia-aija juure Raadil, et alustada ekskursiooni.

Määratud kellaaajaks kogunebki dendroloogia-aija juure suur arv metsateadlaste päevast osavõtjaid, kellele prof. A. Mathiesen annab lähemaid seletusi dendroloogia-aija asutamisest ja tas asuvaist puuliikidest.

1922. a., mil maa-ala õppemetskonnale anti üle, oli praeguse dendroloogia-aija asemel ainult sööti jäetud põld; esialgu asutati väike taimeaed. Aastatega on aeda järjest täiendatud mitmesuguste puuliikidega; mõned, eriti dekoratiivse tähtsusega liigid, on väga rikkalikult esitatud.

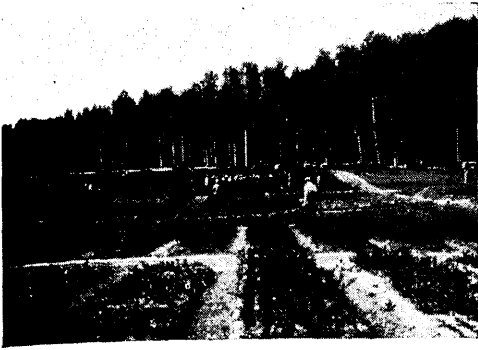
Peale dendroloogia-aija tutvutakse ka Raadi

Foto K. Kerberg.

Ekspursandid taimeaeda vaatamas Järvseljal.

Foto K. Kerberg.

Õppemetskonna suur taimeaed Rõkkal.

vana pargiga, mille järelevalve ja korraldus kuulub samuti õppemetskonnale.

Huvitav rännak kestab ligi 4 tundi. Ekskursandid lahkuvad Raadilt väsinuna, kuid rahuldustundega väga huvitavast õppekäigust.

Rutatakse puhkama väsimusest, sest järgneval päeval — 28. VI — seisab ees pikem sõit Kastre-Peravaldale — õppe- ja katsemetskonda ja kogunemine on juba kell 7 homm.

Varasel pühapäeva hommikul tunnil kogunevad ekskursandid täpselt määratud kellaajaks Tartu raekoja ette, algab sõit 2 suures omnibussis mööda tolmust teed läbi Luunja, Ahja, Rasina — Kastre-Peravaldale.

Siin Kastre-Peravallas on noorem põlv metsateadlasi saanud oma praktilise ettevalmistuse ja seepärast on see külastamine neile seotud eriliste mälestustega möödunud üliõpilasaastaist.

Ekskursiooniga sõidab kaasa ka alatine metsateadlaste päevast osavõtja hr. prorektor H. Koppel, temaga koos riigimetsatööstuse nõukogu liige rkl. M. Martna. 2½-tunnilise sõidu järele jõutakse kohale; vara hommikul on jõudnud siia ka ametireisil viibivad põllutöömistri abi G. Talts, metsavalitsuse direktor J. Luik ja riigimaade ülem Jürmann. Paari tunni pärast jõuavad kohale ka teised riigimetsatööstuse nõukogu liikmed: rkl. Liigand, Sikkar, prof. Madisson, riigimetsatööstuse juhataja Saks ja riigikontrolli esindaja Mei.

Ekskursioonist osavõtjate arv paisub seetõttu järjest suuremaks, sest lähemast ümbruskonnast on osavõtjaid ilmunud jalgrattail.

Pärast kohvi asutakse otsekohe metskonna vanima taimeaia vaatlemisele. Edasi algab

kaugem rännak metskonna osasse, kus on läbi viidud suuremaid kuivatustöid. Niipalju kui teeolud lubavad, sõidetakse omnibussidel, sellele järgneb rännak jalgsi Haavametsa vahtkonda madal- ja üleminekusoodes piirkonda (kv. 176, 184—187), kus 1925. a. alates sihikindlalt on korraldatud uus kraavide võrk, mida iga aasta täiendatakse ja korras hoitakse. Rännakul võib väga selgesti näha, kuidas kuuskede ja mändide kasv on kuivatamisest saadik väga jõudsasti kosunud, mis eriti kõrguse juurekasvus ilmneb; ka taimkate, eriti kraavikaldail, on põhjalikult muutunud. Kui eelnimetatud sootüüpidel kuivatustööde tagajärjed kohati on annud üsna rõõmustavaid tulemusi, siis, liikudes edasi kõrgraba piirkonda (kv. 229—232 ja teised) selgub, — kuivõrd tagajärjetud on seal seni tehtud kuivatustööd.

Rännak kestab ligi 6 tundi; siis jõutakse jälle ekskursantide peatuspaika Järvselja jahilossi — väsinult, kuid rikastatult rohkete huvitavate muljetega.

Mõned vanemad härrad on juba varem väsimuse tõttu rännakult jõudnud tagasi, kuid väsimatu prorektor H. Koppel teeb oma 68 a. vaatamata kogu rännaku kaasa.

Pärast kehakinnitust järgneb — 4 aasta eest asutatud suure puukooli vaatlemine ja õppemetskonna sae- ja jahruveskiga tutvumine.

Päev veereb juba üsna madalale, kui ekskursandid jälle jõuavad jahilossi. Vahepeal on lahkunud põllutöömistri abi oma kaastellega, samuti ka rkl. M. Martna ja prof. Madisson.

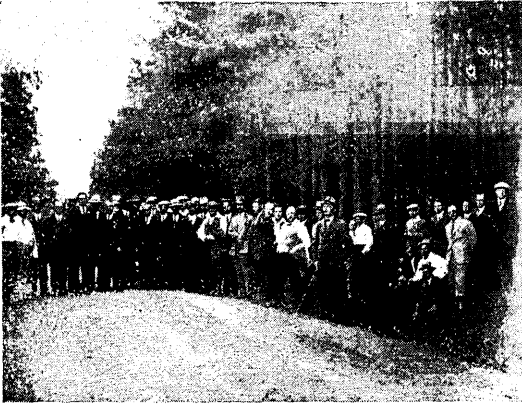
Õhtusöök venib pikale, see mitmekesisust osavõtjate lauluetekannetega, eriti rohket elevust sünnitab metsaosakonna üliõpilaste omapärane „jazz-band-orkester“ ja „balleti“-numbrid.

Kellaosut näitab juba kesköö saabumist, kui pikkamööda hakatakse päevaväsimusest otsima puhkust.

Kolmandal päeval — 29. VI — tutvuti õppemetskonna lõunapoolse osaga, kus eriti jälgiti mitmesuguseid hooldamistöid ja nende tulemusi, samuti vaadati 2 aastat tagasi asutatud suurimat (2,6 ha) õppemetskonna taimeaeda.

Keskpäeva ajal lahkuvad viimased riigimetsatööstuse nõukogu liikmed ja riigikontrolli esindaja. Lahkumisel avaldab Akad. Metsaseltsi esimees prof. O. Daniel headmeelt, et riigikoguliikmed on vaevaks võtnud

Foto V. Matiesen

Ekksursantide grupp enne riigikogu liikmete lahkumist.

lähemalt tutvuda õppemetskonnas metsanduse alal tehtavate töödega, seega on neil võimalus tarvilistel kordadel ka oma isiklike kogemuste põhjal metsanduslikes küsimustes sõna võtta.

Riigikogu liige Liigand oma vastuses rõhutab suure töö tähtsust, mida nad ekkursiooni kestvusel õppemetskonnas on võinud näha, eriti metsakuivatamise alal. Märgeb seda asjaolu, et riigikogu on alati heatahtlikult ja võimaluste piirides toetanud krediite kuivatamistöödeks.

Ekksursandid liiguvad juba tagasi jahilossi, kui ühel väikesel puhkehetkel algavad elavad läbirääkimised tulevaste metsateadlaste päevade aja ja ilme kohta.

Küsimuse algatab metsaühingute liidu sekretär hr. Kerberg, kes soovib metsa-

meestel võtta eeskuju agronoomidelt: s. o. teatava referendi poolt töötatakse läbi mõni praktiline küsimus, mida ka teised asjast huvitatud oma kogemustega tutvustavad.

Ülestõstetud küsimuste puhul võetakse rohkesti sõna: kõneldakse maakondlike metsateadlaste päevade korraldamisest, ühisest ekkursioonist metsaülemate ühinguga, metsapäeva koha valikust jne. Üldist pooldamist näib leidvat seisukoht, et päev koosneks peale teoreetiliste ettekannete ka ekkursioonidest ja seetõttu selle aeg peaks langema suvekuudele.

Lõppeks ühinetakse sellega, et järgnev metsateadlaste päev korraldatakse veel eeloleval talvel Tartus ja seal tuleb lõplikule otsustamisele ka edaspidine päevade korraldus.

Lõuna. Tänuõn nad ekkursiooni juhile prof. A. Mathiesenile. Jõuab kätte lahkumine õppemetskonnast. Algab uuesti reis omnibustel tagasi Tartu, kuid enne külastatakse veel praegusel ajal moodsaks saanud Ahja-Taevaskoda, kus imetellakse ta omapärast võlvust ja metsikut ilu, mis sarnaneb rohkem Alpidetele kui meie lausikmaastikule.

Taevaskojast sõidetakse mööda kerge vihma tõttu mitte tolmlevat ja siledat Rāpina maanteed Tartu, kuhu jõutakse kell ½9 õhtul. „Kõigel ilusal on kord lõpp“. Lõppis ka see huvitav ekkursioon, mille suhtes Taevaataat eriti armuline oli, sest oma vihmatagavarad hoidis ta ekkursiooni tagasisõiduks, et niisutada tolmust teed.

Viimsed käepigistused ja igaüks ruttab oma asju korraldama, et alustada kodusõitu.

Üleskutse.

Möödunud aastal asutati Tartu ülikooli juures oleva Loodusuurijate Seltsi Botaanika-osaakond. Osaakonna ümber on kogunenud aktiivne rühm isikuid, kes on teinud endale eriülesandeks kodumaa taimestiku igakülgse läbiuurimise.

Osaakond korradab järjekindlalt referaatkoosolekuid, millest osavõtt on kõigile soovijale vaba. Osaakonnal on aga kavatsus tõmata juure tegelikule tööle ka laiemaid huvitatute ringkondi, vaatamata nende asukohale.

Iga erialaliselt kodumaa floora vastu huvi tundva loodusesõbra esimeseks püüdeks on omada võimalikult täielik kogu kodumaal kasvavaist taimedest. Üksikul isikul oma jõuga on sellise kogu koostamine seotud suurte ras-

kustega. Et kodumaa taimi teha kättesaadavaks, organiseerib Botaanika-osaakond herbaarsete taimede vahetuse oma liikmeile kui ka kõigile huvitatule välispoolt osaakonda. Vahetusherbaarium suudab oma ülesande täita aga ainult siis, kui on võimalikult palju osavõtjaid, ja osaakond kutsub käesolevaga kõiki vahetusherbaariumist osa võtma.

Osaakond asub ülikooli botaanika instituudis, Tartus Lai tän. 4, kust antakse kõiki küsimusse puutuvaid teateid ja soovikorral saadetakse vahetusherbaariumi trükitud kodukord. Samas on ka saadaval juhis taimede korjamiseks, kuivatamiseks ja kogude korraldamiseks, ilmunud 1931. a., hinnaga 25 senti.

Loodusuurijate Seltsi Botaanika-osaakond.

Huvitavamaid loodusalasid Varangu metskonnas.

R. Grauberg.

Järvamaal, endise Varangu mõisa lähedal, kus praegu asub algkool ja kohaliku metskonna metsäülemas asula, on võrdlemisi suur allik, mille vesi ei jäätu tugevate näarikülmade puhulgi. Juba ammu peitub selles vees ja luhtades sinika elu (metsparte) suurel arvul, leides siin soodsa talvituskoha. Huvitavat loodusala kaitseb kohalik metsäülem, kuna koht — relva liigse levimise tõttu rahva seas järelsõja-aastail — langeks kaitseta paratamatult ohvriks röövküttimisele. Praegu on siin aasta läbi keeldud lindude laskmine; ainult suvel ainsal päeval metsäülem korraldab jahi suurema arvu osavõtjatega. Hiljem on lindudel nende toitvas vees jälle täieline pelgamatus; lühikese jahiretke hirmu unustavad surmastpääsnuud peagi.

Väga huvitav on vaadelda siin linde talvel, mil allika kaugemad osad on jäänud ja püsib katteta vaid väike keeris allika-urrite ümber. Kiiresti askeldavad tumedad punktikesed auravas allikavees päikesetõusul lähedasel maanteel mööduvale vaatlejale avastades kauni hommikupildi.

Suvekuil on sinne askeldus vaiksem ja linde on raskem näha, kuna nad peidavad endid luhta ja lendavad tihti pesitama teistesse lähedatesse veekogudesse.

Teine siinse ümbruse huvitavam ja ilusam loodusala on endine Liigvalla mõisa park, milline nüüd on liidetud riigimetsaga. Siin on omal ajal loo-

dusilu süvendanud inimkäte töö: pargi kagupolsesse ossa on lõigatud avarad teed, jõeale kaevetud kunstlikke sänge ja istutatud ilupuid. Pargi Varangu suunas jätkuv osa on kuivatatud kraavistikuga liigveest. Kõrget männikut kulgeva peasihi — milline on täidetud ja tasandatud kraavistikuga mullaga — põhja- ja lõunavaatel on näha Varangu ja Liigvalla mõisa ehitused.

Kuna paiga korrashoiule vahepeal juhiti vähe tähelepanu, on siin kōdunenud inimkätetöö ehtivad osad. Kõnniteed on rohtunud, kohati täiesti kinni kasvanud, peasihi pehmele muldkehale on lõikunud sügavad roopad. — Paiga looduslikud ehted siiski püsivad. On püsinud seni pargi kõrged kased, segamets ja taamal männik. Peasihi kaldaraiestikud aga täituvad võluva, noorvärske kaasikuga. On püsinud ka arvukad jõekäärud, kraavistik ja seitse helesinist allika urret pargi lääneserval. Loomadest võib loodusesõber siin kohata tihemini-harvemini hirve; ka leiduvat siinsel alal määra koopaid.

Ümbruse kenama kohana siin oleks mainida veel n.-n. „Lõusa kaasik“ oma noorpuistuga. Ka siinsed alad on loodusesõbrale mitmeti huvitavad, eriti haruldaste taimede leiukohtade tõttu. Samuti võib siin tutvuda meie linnustikuga (laulu- ja soolinnud), keda hulgana siin pesitub suvekuil kaasikus ja lähedases soos ja luhtades.

Leidugu neile paikadele alati väärikaid hoidjaid!

Üleskutsed.

Lp. metsateadlased ja metsasõbrad!

Tuleva aastas alul pühitseb Akadeemiline Metsaselts oma 10-dat aastapäeva.

Sel puhul kavatses selts anda välja illustreeritud juubelalbumi. Et see ettevõtte paremini õnnestuks, pöörduv Akadeemilise Metsaseltsi juhatus teie poole palvega toetada nimetatud ettevõtet oma kaastõuga, saates seltsile kuni 1. okt. s. a. teaduslikke kirjutusi metsan-

duse alt, mälestusi möödunud aegade tegevusest ja väljavaateid tulevikuks varustades neid võimakuse korral vastavate fotodega.

Pidades silmas asja tähtsust, jääme lootma teie vastutulehikkusele.

Austusega

Akadeemilise Metsaseltsi juhatus.

Tartus, Aia tän. 46, 30. mail 1931. a.

JAHINDUSE OSAKOND.

Üleriiklik jahioranisatsioonide kongress

Tallinnas 5. VII 1931. a.

5. juulil peeti Tallinnas, Pikk tän. 42, Jahimeeste klubis, üleriiklik jahioranisatsioonide kongress.

Lühikese tervituse ja sissejuhatuskõnega avab kongressi hr. dr. K. Lind.

Koosoleku juhatajaks valiti hr. K. Lind — Jahimeeste Selts, Tallinn, abiks hr. A. Buxhoevden — Saarte Küti Salk; sekretariaati — hr. E. Timotheus, Tudolinnas Jahimeeste Selts, ja hr. H. Sims, Valgamaa Jahimeeste Selts; redaktionikomisjoni — hr. J. Loosberg, Jahimeeste Selts, Tallinn, hr. E. Puusner, Pärnu Jahiselts „Taara“, ja hr. T. Pullisaar, „Viboane“.

Foto D. Hint.

Talvine jahisaak.

Kohale oli sõitnud jahiseltside esindajaid üle riigi, nagu: Võrust, Petserist, Valgamaalt, Tudolinnast, Narvast, Narva-Jõesuust, Kuresaarest, Haapsalust, Pärnust, Jõgevast, Abjast, Vändrast, Türi, Mõisakülalt, Juurust, kõigilt Tallinna ümbruse ja Tallinnas asuvailt jahimeeste seltsidelt ja teisi, üldse 36 jahiseltsi ja metsade valitsuse esindajat. Mõned seltsid soovisid kongressile õnne telefoni-, telegraafi- ja kirjateel.

Asjaliku ülevaate uue jahiseaduse olulisemaist punktidest kandis lühidalt ette hr. J. Loosberg, mille kohta elavalt sõna võeti ja millele vastav resolutsioon kongressi poolt vastu võeti:

Üleriiklik jahioranisatsioonide kongress tunnustab hädatarviliseks, et meil pea uus jahiseadus ellu viidaks, et uus jahiseadus näeks ette jahimaa-alad, kus jahti võib teostada, ja et valitsus jääks oma esitatud jahiseaduse kava juure — jahipiirkondade moodustamine, nagu on naaberriikide jahiseadustes, kellega meil jahiolud ühtlased. Kongress leiab, et ainult sel teel suudaksime piiri panna oma hävivale jahiasjandusele ja aidata kaasa jahiloomade juurekasvule.

Kongress leiab, et jahipiletite maks maakondade heaks uues jahiseaduses ei ole õiglane ega jahiasjanduse kasuks ja on liig suur, võttes arvesse jahiseltses seal, kus ühe maakonna piirid teisega on vastamisi, seega ühed jahioranisatsioonid teisega on seotud. Maks peab olema ühekordne, kas riiklik või ühe maakonna pilet peaks olema maksev ka teises maakonnas, nagu see praegu on, ja igas maakonnas olema ühesuurune.

Kongress kinnitab, et organiseeritud jahimehed on just need, kes takistavad röövjahipidamist ja aitavad kaasa jahiasjanduse arendamisele; neid üle koormata selle eest suurte maksudega

on igasugu õigusemõiste vastu ja halvaks nende parimaid püüdeid jahiasjanduse elustamisel.

Kongress tunnistas vajaliseks, et jahilubade maksust saadavaist summadest, mida võetakse maavalitsuste heaks, läheks jahiloomade ja lindude kaitse kui ka jahiseaduse järelvalve korraldamise fondi heaks 75%, kuna 25% läheks maavalitsustele vabaks kasutamiseks.

Jahiorganisatsioonide liidu küsimust refereerib hr.

K. Lind, käsitades valmisolevat liidu põhikirja, mille kohta elavalt sõna võetakse; sellele järgneb vastav resolutsioon:

Üleriiklik jahiorganisatsioonide kongress tunnistas moodsapääsmata tarvili- seks ellu kutsuda jahiorganisatsioonide liidu, asukohaga Tallinnas.

Algatuse ja initsiatiivi pannes Tallinna Jahimeeste Seltsi peale, volitati asutaja kui ka põhikirja vastavaid kongressi parandusi redigeerima Saarte Küti Salga, Võru Jahiseltsi ja Türi Jahimeeste Seltsi esindaja.

Narva jahiselts „Kaitse“ liikmed esimesel pardijahil 1930. a.

Kujuka, huvitava ja asjakohase pildi andis oma referaadis „Jahimajandus riigimetsades“ hr. Reidolf.

Võeti sõna kohapealsete jahiolude väärnähtuste kohta ja juhiti tähelepanu meie puudulikule jahikirjandusele. Kongress pani igale koosviibijale südame peale oma seltsis ja ümbruskonnas tüdimata selleks teha tööd, et meie jahimehed ka kultuurilistes küsimustes teisest ei jääks maha.

Pärast asjalikku üksmeelset tööd oli kongressi päevakord kell 1500 läbi.

Tedrejaht uues jahiseaduses.

Teie lugupeetud ajakirja juunikuu numbris lugesin huviga h-ra J. Loosbergi artiklit uue jahiseaduse projekti üle ja tundsin rõõmu mõnest uuendusest ses kavas, mis praktilisel talitusel meie jahiseisu kindlasti märksa peaksid tõstma. — Nii nagu igas uues seaduses tihti on puudusi, leidub neid ka uues projektis, missugused tulevases praktilises end kindlasti näitavad. Aga selle üle peaks võib-olla teinekord midagi kirjutama. Ma tahan seekord ainult üht küsimust arutada, mis kõigile jahimeestele kindlasti on tähtis. — Ma mõistan tedrejahit tähtaega, mida 15. kuni 31. augustini kindlaks tahetakse määrata. Siin on kindlasti arvatud noorte lindude jahti, eriti noorte kanade laskmist. — Nüüd tahaksin küsida, mis

otstarbeks see abinõu tahetakse tarvitusele võtta?

Vastus neilt härradelt, kes selle kava kokku on seadnud, kindlasti kõlab, et see määrus selleks peab olema, et tulevaseks aastaks rohkem kanu jääks järele ja tuleval aastal seetõttu oleks rohkem parvi. — See vastus oleks kindlasti väga loogiline ja üldiselt arusaadav, aga selle ees asub siiski veel mitmeid „aga’sid“. — Võtame esialgu ühe momendi, mida praktikas oleme näinud ja kindlaks teinud. Vaatamata sellele, et viimaseil aastail vana seaduse järgi erandita noorte lindude jahil lasti kanu ja kukki ja meie turg kuni märtsikuuni oli tedrekanadega üle külvatud, ei ole tetrede arv vähenenud, vaid, nagu igalt poolt teatatakse, suurenenud. — Tõen-

dus on käes, et noorte kanade laskmine sügisel ei ole kahju toonud. Üsna lubamatu on aga kindlasti kanade mahalaskmine talvel, nagu see seni sündis, iseäranis jaanuaris ja veebruaris. — Tedred lendavad talvel sagedasti suurtes parvedes ringi ja kanad otsivad juba jaanuari- ja veebruarikuudel tulevaseks kevadeks haudumiskohti, kus nad siis jäävad ja leitud kohta konkureerivate kanade vastu kaitsevad. Sel ajal näitavad nad inimeste vastu suurimat usaldust ja nad surmatakse kergesti, mida just sel ajal suurel arvul turule toodud kanad tõendavad.

Keeld kanu talvel iseäranis jaanuari- ja veebruarikuudel lasta ja turule tuua oleks seepärast väga suure tähtsusega. Mis aga puutub noorte lindude jahiaja kitsendamisse kuni 2 nädalani, siis leian selle, kuna meil tetri Eestis nii palju on, täiesti ebakohase olevat. Lääne-maades, kus tetri on vähe, on sel mõtet.

Olen oma kümneaastases jahimehepraktikas lugemata korda ise näinud, et kui vana kana kogemata maha lasti, järgmisel aastal siiski üks kana samal kohal haudus. Sellega ma ei taha sugugi pooldada vanade kanade salkadest mõtlematult mahalaskmist. Nad peavad kui noorte toitjad ellu jääma, aga nii kole suur õnnetus see nüüd küll ei ole, nagu teda üldiselt kirjeldatakse, kui täiskasvanud noorte ema maha lastakse. Muuseas on see juba iga õige jahimehe veres, et ta vana kana hoiab ka teades, et teda selle eest ei karistata.

Tahaksin ainult iga jahimehe, ka seaduste väljatöötajate, poole pöörda indiskreetse küsimusega, kas ei ole nendega iialgi juhtunud, et nad kord kogemata vana kana on maha lasknud. Luban neil igapäev iseendale vastuse anda — aga otsekoheselt. — Heameelega tahaksin aga kuulda vastust, kas need, kellel õnnetus oli vana kana maha lasta, on tähele pannud, mis kahjuliku tagajärje see järgmisel aastal tõi.

Kinnitan, et ses suhtes halbu tagajärgi ei olnud; tõeliselt oli küll kahetseda, et noored ema kaotasid ja seetõttu enam kokku ei hoidunud, vaid ümbrus-

konnis lendasid lahku. — Mis tagajärgi nüüd teiselt poolt see uue seaduse jõusseastumine toob? Jaht noortele lindudele koondatakse siis umbes 2 nädala peale Iga jahimees püüab siis seda üldiselt eelistatud jahti selle kahe nädala jooksul võimalikult kasutada. Et enamus jahimeestest ainult pühapäevil leiab vaba aega, siis tuleks enamusele neist küsimusse ainult kaks kuni kolm pühapäeva. — Kujutelgu nüüd aga seda jahimeeste tungi neil pühapäevil! Raudtee oleks ju neil päevil sunnitud erironge vahele seadma. Nii mõnelgi jahimehel ei ole sel ajal võib-olla üldse võimalust välja minna ja ta peab seega sellest lõbust, mida ta aasta läbi ootas, loobuma. — Pärast 31. augustit on siis lubatud ainult kukki lasta. Selle loa eest peame kindlasti olema tänulikud, — see on siiski midagi. Aga nüüd olge otsekohesed, mu härrad, ja tunnistage avameelselt, kas te saate eksimatu kindlusega noort kana noorest kukest eraldada, kui tedred parvena, nagu see enamasti juhtub, tihnikust lendavad üles. Säärast välkkiiret eraldamist saavad ainult üksikud jahimehed teha; sageli ka neil sellega uhkustades võib juhtuda, et nende koer toob neile mõeldud kuke asemel kätte noore kana. Teised jahimehed aga, kes viisakalt tunnustavad, et neile eraldamine teeb raskusi, lasevad sagedasti ootamatult ühe või ka rohkem kanu kukkede asemel maha. Neist, kes sellele seadusele käega löövad ja lasevad, mis ette tuleb, ei maksa meil ülepea rääkida. Mis juhtub aga nüüd, kui meil oli õnnetus kana lasta? Kui aus ja sõnakuulelik patrioot peab laskja kohtunikule oma süü üles tunnustama ja seadusliku karistuse kandma. Karistatuna kantakse ta nimi peale selle veel üldisse süütegude nimestikku. See õnnetus võib talle kergesti juhtuda, esimest, teist ja võib-olla ka veel kolmandat korda. Aegamööda läheb see ka kõige ausamale jahimehele liiaks ja tahtmatult paneb see juhtum teda järele mõtlema, kas ja mismoodi ta ennast sellest piinlikust seisukorrast päästab. Suurem osa jahimeestest hoidub algusest peale asjast kõrvale ja katsub lastud kana ära peita, ja selle

asjatu toiminguga sünnib ebamoraalne nähtus. Peaks meil ajajooksul arenema kohusetruu järelevalve-teenijaskond, sünniks suur protokollidesadu, millest parem oleks hoiduda kõrvale, sest nad põhjenevad vaid väiklasel, ebaotstarbekohasel seadusel. Kuna mul aga nüüd korjatud andmete põhjal on veendumus, et kanade mahalaskmine sügisel tetrede seisukorda ei riku, projekteeritud lühike laskmisaeg aga sisaldab palju varju-

külgi, siis oleks üldsuse huvides soovitatav täielist noorte lindude jahti kukkedele kui ka kanadele lubada kuni 31. oktoobrini. 1. novembrist alates aga tuleks kanu täiesti hoida ja vastupidiselt talitajaid valjult karistada. Samal ajal peaks aga vastavate ajaleheartiklite kaudu jahiautunne ikka rohkem ja rohkem laiemaisse jahiringkondadesse pääsma ja seal aset leidma.

N. Ch.

Riigimetsades hukkunud 1500 metskitse.

J. Teino.

Metsade peavalitsus korraldas 1925. a. esimese haruldasemate metsloomade lugemise, kusjuures selgus, et riigimetsades elutseb ligi 4000 metskitse. Et endisil aastail nende kui ka teiste suuremate jahiloomade arv oli palju suurem ja möödunud rahutud ajad ka röövküttimist soodustasid, muutusid metskitsed haruldasemaiks loomiks, mispärast ka metsadevalitsus nende kaitset jahikeelu metsade moodustamise ja toitmise näol seni on püüdnud teostada.

Möödunud talvel riigimetsaülemate kaudu korraldatud suuremate jahiloo-

made lugemisel selgus, et metskitsede arv riigimetsades on suurenenud üle 100%. Seesuguse suurearvulise juurekasvu põhjusena võiks märkida jahimajapidamise ümberkorraldamist ja paremale järjele tõstmist, metsaametnike energilist tegevust salaküttide jälgimisel ja tabamisel ning piiratud jahipidamise võimaldamist.

Riigimetsaülemailt saabunud andmeist selgub, et möödunud talvel on hävinud riigimetsades metskitsi kokku 1102 alljärgnevail põhjusil:

Maakond	Salaküttide poolt tapetud			Hulkuvate koerte poolt murtud			Haiguste tõttu hukkunud			Teadmata põhjustel hukkunud			Kokku hukkunud			KÕIK KOKKU	% üldisest kitsede arvust
	Sokud	Kitsed	Talled	Sokud	Kitsed	Talled	Sokud	Kitsed	Talled	Sokud	Kitsed	Talled	Sokud	Kitsed	Talled		
Harju . . .	2	3	—	12	30	2	—	1	—	8	19	—	22	53	2	77	9,1
Viru . . .	1	4	—	6	31	—	4	13	1	6	13	—	17	61	1	79	11,1
Järva . . .	2	4	—	12	18	4	—	3	—	6	6	4	20	31	8	59	6,9
Lääne . . .	2	4	1	20	22	—	1	3	—	9	7	5	33	36	7	75	8,3
Pärnu . . .	4	1	—	20	22	7	8	11	—	16	22	—	48	56	6	111	8,1
Viljandi . . .	3	8	1	8	9	1	1	35	—	6	19	3	18	71	5	94	9,0
Tartu . . .	10	17	—	25	58	4	33	89	2	5	12	9	73	176	15	264	16,3
Võru . . .	3	10	—	45	47	1	1	6	1	18	28	16	68	91	18	177	13,1
Valga . . .	2	3	—	17	25	5	2	2	1	28	65	4	49	95	10	154	21,2
Saare . . .	—	—	—	—	—	—	—	2	10	—	—	—	—	2	10	12	4,6
Kokku . . .	30	54	2	165	262	24	51	165	15	102	191	41	348	672	82	1102	11,6

Nagu olevaist andmeist selgub, on hulkuvate ja peremehe järelevalveta jäetud koerte läbi talve jooksul hukkunud 451 kitse ehk 40,9% üldisest hukkunud kitsede arvust. Seesuguse hulgalise kitsede hukkamise põhjusena tuleb arvata

möödunud lumerikast talve. Eriti kevadel, märtsi- ja aprillikuus, millal metsad ja heinamaad olid lund niivõrd täis, et metskitsedel oli võimatu toitu leida, on neid hukkunud kõige enam. Toidupuudusel olid kitsed sunnitud toitu otsima

käidavamate teede äärtelt ja elamute ümbrusest. Seda kitsede metsast väljatulekut kasutasid vabalt ümberhulkuvad koerad, ning sala- ja röövkütid, sest oli ju viimastel palju hõlpsam seal kitsi hävitada kui riigimetsades, kus metsaametnikud jahi järelevalvet teostavad. Hulkuvail koertel hõlbustas metskitsede kättesaamist jääkamaraga kaetud kõrge lumi, mis tekkis märtsi- ja apirillikuus pealmise lumekorraldamisel. Et kevadel pealmisele lumekorrale tekkinud jääkamar metskitsi ei kannud peal ja koeri kandis, siis oli talve jooksul toidupuudusest nõrkenud kitsedel põgenemine takistatud ja raskustega seotud. Ka takistas metskitsede põgenemist koerte eest kitsede tiine olek, mida võis tähele panna mitmel juhtumil koerte poolt vigastatud ja seetõttu hiljem hukkunud kitsede juures.

Ka teadmata põhjusil ja haiguste läbi hukkunud kitsist tuleb suurem % panna hulkuvate koerte arvele, sest kuigi mõnel juhtumil tagaetaaval kitsel õnnestus põgenemine koera eest, ta siiski kiire tagaajamise juures end niivõrd vigastas või haigestus, et sellele järgnes surm. Talve jooksul hävinud metskitsede arv on kindlasti palju suurem kui

eelpool näidatud, sest metsadevalitsusel puuduvad andmed eramaadel hukkunud metskitsede kohta. Ka pole korda läinud kõiki hukkunud kitsi leida üles. Üldine hukkunud metskitsede arv 1. XI — 15. V 31 ei oleks liialdatud, kui seda arvata 1500-le.

Kuna saadud andmeist nähtub, et suurem osa kitsi on hukkunud hulkuvate koerte läbi ja senikaua kui koerte omanikud ei pööra rohkem tähelepanu oma koerte järelevalvele, tekib küsimus, kas on edaspidi metsavalitsusel ja teistel jahi huvitatud organisatsioonil sarnase olukorra juures üldse mõtet hoolitseda metskitsede eest, kulusid kanda ning vaeva näha. Ümberhulkuvate koerte arv riigimetsades väheneks kindlasti siis, kui koerte omanikud nende järelevalvele pööraksid rohkem tähelepanu ega võimaldaks koerte vabalt ümberhulkmist ja metsaametnikele antaks õigus riigimetsa piires hulkuvate koerte hävitamiseks. On kindel, et selle tagajärjel metskitsede hukkumine hulkuvate koerte läbi väheneks ja see metsadevalitsusele kui ka jahioorganisatsioonidele annaks parima võimaluse metskitsede eest hoolitsemiseks ja kaitse korraldamiseks ning teostamiseks.

Faasanikasvandus Viljandimaal.

Loodi raudteejaama ülem hra V. Teiste on pannud aluse faasanite kasvatamisele Viljandimaal. Suure loodusõbrana on hra T. asutanud Loodis korraliku faasanikasvanduse, milles praegu on ligi 50 lindu, ja seda täiesti eraalgatusel, ilma et oleks riigilt või mõnelt organisatsioonilt saanud toetust.

Enne maailmasõda leidis Viljandimaal mitmegi mõisa metsas faasaneid, kuid sõja ja revolutsiooni ajal kadusid linnud viimseni.

Hra Teistel on kavatsus

V. Teiste faasanikasvandus Viljandimaal, Loodi jaamas.

Palli papa pardiparvil.

J. A. Põllumees.

Palli talu vana peremees, keda ümbruskonnas nimetati „Palli papaks“, oli olnud noores eas kõva jahimees ja oli nüüdki veel osav laskja. Ta küll õieti ei olnudki veel vana mees, kuuekümnendais aastais või selle ümber.

Õige varajasel pühapäeva hommikul laskis papa jalad voodist välja vajuda ja tõusis istuli, silmad olid unised ja piluli, uimane pea otsis laisalt tasakaalu.

Istus kaua pilusilmi voodiveerel, haigutas ja nohises, süütis himukalt sügelevat põlve. Vajuda tagasi sooja pessa, nagu küna juures täissöönud siga, või tõusta virgalt üles, riietuda ja väljuda — ühe neist kahest ta pidi valima... Sai siiski oma laisast kehas võidu, mässis müüriööril kuivavad villased rätikud jalgade ümber ja vedas säärikud otsa. Ajas kuue selga, tõmbas kaabu varnast ja võttis voodikoti alt püssi ja rohusarve ning haavlikoti. Astus siis õue, vaatles veel oma üheraudset eestlaetavat püssi ja vilistas koera. Peagi ilmus see nurgatagant saba liputades ja jäi peremehe ette seisma.

„Neero, nüüd läheme toome perenaisele lõunaks mehise seljatäie parte koju,“ sõnas papa meelitades koerale.

Elatanud perenaine, alles ööriideis, kes parajasti ilmus lävele, urises nagu pahaselt:

„Noh, kuhu sa jälle selle va' püssilogus-kiga ja koeraga nii vara lähed?“

„Järvele,“ vastas peremees.

„Täna, kallil pühapäeva hommikul?!“ sõitles perenaine. „Pühapäeval olgu rahu partidelgi...“

„Üks jumalapäev kõik!“

„Kus ta's üks on?! Ei näe ka kalli päeva hommikul pikemalt magadagi! Ei tea, kas sa varem ka mõne pardi oled lasknud, muudkui raiskad aina raha oma haavlite ja rohuga. Pardid ei liiguta sinu pärast sabagi — liiati veel kallil pühapäeva hommikul.“

„Ära nüüd tühja kõnele. Mis siis ikka raiskan. Täna ühe seljatäie neid sulle toon.

Neero, läheme!“ ütles peremees ja astus kergel sammul edasi helerohelise metsa poole ega tahtnud kuulda neid perenaise noomivaid sõnu.

„Küll on vanainimesel himu!“ urises perenaine ja pugest tuppä.

Tasa ja ettevaatlikult ligines papa met-sale, mille keskel oli soine järv. Ta jõudis ka viimaks järve kaldale. Tõusev veretavalt hõõgav päikeseratav tervitas esimeste soojendavate kiirtega varajast pühapäevakütti.

Papal oli järve kaldal künataoline lootsik, millega ta tihti siin järvel „sõitis“. Küna oli niivõrd väike, et vähimigi ettevaatamatu liigutus selle ümber vääratas.

Neeroga künasse istudes hakkas papa kätega järve rohus küna edasi vedama. Pude vesirohi katkes papa käte vahel nagu kastehein vikati ees.

„Neero! Seisa paigal!“ käratas papa koerale, kes esimeste käppadega küna veerele nõjatudes seda ähvardas vääratada.

Korraga haugatas Neero ja pardiparv tõusis küna kõrvalt rohust padinal lendu. Papa rabas püssi ja seadis selle palge, sihtis ja laskis kuke naksatades maha, kuid pauku ei tulnud. Papa kohkus ja hakkas püssi vaatama ning leidis, et püssi lendril ei olnud tongi peal. Ruttu seadis ta tongi peale, sihtis uuesti ja kui kukk naksatas, kajas järve kaldal olevast metsast tume põmm-põrakas vastu. Kuid pardid olid vaheajal jõudnud välispoole laskekaugust ja papa mürisev põrakas ei jõudnudki neile järele.

„Kurat teab, kuidas ma nii loll olin ja tongi juba kodus peale ei pannud?“ urises papa pahaselt ja hakkas püssi laadima.

Oli püss laetud, süütas ta ka piibu tossama ja rühkis rohu vahel edasi. Jällegi tõusis pardiparv küna lähedalt lendu. Papa haaras püssi järele, kuid väljasirutatud käsi lõi ta lahutamatu varanduse, piibu, sulpsatades vette.

Ja kellel siis veel aega on parte kõmmu-

lähemal ajal oma kasvandust veelgi suurendada, milleks võib talle ainult soovida püsivust ja jõudu; on ju säärane algatus õige tervitatav. Kahetseda tuleb ainult, et „jahikapital“ näib igaveseks jäävat unistuste valda — muidu

avaneks tulevikus vahest võimalus sealt saada toetust sellele sümpaatsele ettevõttele.

Olgu tähendatud, et asjast huvitatuil on võimalus hra T-lt saada ka faasanimune väljahaudumiseks.

B. T.

Foto Kerberg.

Paulõikaja pere Haavametsas ül. õp.-metsk.

tada, kui esimese järgu tähtsusega asi on hädaohus?...

Ruttu kummardus ta üle künaääre, et rohusse kukkunut üles võtta, kuid keha raskus vääratas küna ja — papa ühes Neeroga rabelesid vees.

Järve kukkudes on inimesel viisiks saanud kalda poole ujuda. Et kallas oli ligidal ja vesi mitte liig sügav ega suuremat hädaohtu ei olnud karta, rabeles papa puristades ja teises käes hoides püssi viimaks kaldale, üleni märg ja habemestki tilkus vett... Seisatas ja vaatas korra järve poole tagasi — veest välja tulijad vaatavad ikka korraks vette tagasi. Veevool viis kummuli küna järve poole, aga kaugemal, nagu jahimehe kiuste, präaksusid pardid kõrkjais.

Et püss ja jahitarbed olid läbi ligunenud ja jahimees ise ka üleni märg, tuli seks korraks jahikäik lõpetada. Papa kiskus püksid jalast ja kuue seljast, väänas need veest kuivaks ja riputas nad remmelga oksale pisut tahtenema.

Kui papa pahaselt oma piibunosu hakkas urgitsema, urises Neero.

„Oo, tere varahommikut kah! Mis sa's siin nii vara pühapäeva hommikul teed, et enda paljaks oled koorinud ja nüüd alasti lödised, või tahtsid kalale minna?“ ütles tulija Mangu Mart, Palli papa naaber, niisamagune kütt, nagu papagi, ja viskas võidu-

rõõmsa näoga neli lastud parti papa jalge ette maha.

„Kalale?.. Mis kala ka siin on? Piip kukkus vette, hakkasin seda püüdma ja seejuures vajus küna kummuli ja ma ühes Neeroga kukkusin järve,“ sõnas papa salgamatult.

„Või õnnetus juhtus? Oh kui kahju!“ muias Mart.

„Kuule, kallid naaber, anna kaks parti mulle, ma annan teinekord kolm tükki vastu,“ palus papa.

„Ei niisugust kaupa ole... Olen need ise vaevaga saanud.“

„Pai naaber, ma lubasin eidele lõunaks seljataie parte viia, ja mul pole ainsatki; kui viin talle paar parti, siis ta ei pahanda nii palju,“ palus papa.

„Minagi olen mitu pühapäeva asjata kütinud ja koju minnes oma eidelt saanud söimata. Täna oli õnnelik juhus, et sain neli tükki, need kuluvad endale ära.“

„Teeme, Mart, saagi pooleks ja ma maksan nad sulle ilusasti rahaga kinni,“ nurus papa edasi.

„Olgu nüüd peale, ei ma anna!“

„Olen'd ikka hea naabermees ja päästa mind pahandusest! Ma annan sulle kolm krooni ja kui teinekord kokku saame, veristan ka hammast...“

Mart ei tahtnud hästi leppida, kuid viimaks oli siiski nõus Palli papat rahuldama, muidugi vastava lubatud tasu eest.

Palli papa tõmbas nüüd märjad püksid jalga, kuue õlale, püssi pihku ja hakkas uhkel viisil kodu poole sammuma.

Koju jõudnud, viskas papa püssi ukse taha varna. Saapasäärest lirtsus vesi ja jäi loikudena põrandale. Märjad riided litsusid vastu ihu ja sisetunne polnud just parim ning häälest oli tagasihoidud külmavärinat kuulda.

„Oh mu Looja arm küll!.. Sa, vanamees, oled ju üleni märg nagu loiku kukkunud kana-poeg!“ ütles perenaine tuppa astudes.

„Olgu mis on... Jahimehel juhtub mõndki — selle eest tõin sulle kaks parti, neist võid magusa lõuna valmistada,“ uhkustas papa saaki naisele kätte ulatades.

Varsti olid papal kuivad riided seljas ja perenaine valmistas köögis pliidi ees maitsvat lõunat.

„Nüüd usun, et vanamehel on ikkagi küti-osavust,“ mõtles perenaine ja käänis paja-põhjas küpseval pardil teise külje, et hästi pruuniks läheks.

Kuidas metsavahti roimariks taheti tembeldada.

(Sündinud lugu Haapsalu metstkonnas.)

E. M.

24. novembril 1930. a. läks Haapsalu metstkonna Passlepa vahtkonna metsavaht Rudolf Sarapuu metsniku ülesandel Passlepa valla Saare asunduse ühe asuniku juure omavoliliselt raiutud puude asjus. Sealt lahkudes läks metsavaht Passlepa valla Jaaguse tallu ühele isikule allkirja vastu teatama, et temal metsast välja vedamata materjaalid on riigistatud ja nende edaspidine väljavedu on keeldud.

Nimetatud talus peeti parajasti järempulmi ja viibis seal palju viinastunud inimesi.

Talust lahkudes hakkasid metsavahti teadmata põhjustel kolm Passlepa valla kodanikku jälgima igasuguste ähvardustega, kusjuures ta tagaajamisel isegi pussiga sai haavata. Ehkki metsavaht tagaajajaid hoiatas jälgimine lõpetada, sest tal oli kaasas jahipüss, millega lubas end kaitsta, ei hoolinud tagaajajad sellest. Metsavaht, kes oli talveriietusel, ei jõudnud tagaajajate eest põgeneda ja oli sunnitud pärast viimast hoiatust enese kaitseks püssi tarvitama, lastes kõige lähema tagaajaja peale paugu, ise joostes edasi, varju lähedal olevasse tallu. Nimetatud tagaajaja oli saanud haavata ja suri järgmisel päeval Läänemaa haigemajas.

25. novembril 1930. a. võeti metsavaht politsei poolt vahi alla ja paigutati vangimajja, hiljem ka vabastati ametist.

Vahi all viibis metsavaht kuni 27. veebruarini 1931. a., millal kautsjoni vastu vabastati.

Asi oli Tallinna-Haapsalu rahukogu istungil Haapsalus arutusel 17. märtsil 1931. a. Metsavaht Sarapuu süüdistati n. s. § 1455 j. II põhjal.

Süüdistajana esines prokuröri abi E. Zihurul ja süüalust metsavaht Sarapuu kaitseks vannutatud advokaat Teemant. Ekspertdiks oli dr. Alver.

Süüalune Sarapuu enmast süüdi ei tunnistanud.

Tunnistajatena kuulati kohtus üle 6 kuni 7 isikut, nende hulgas ka Passlepa rajooni konstaabel,

Tunnistajate seletused käisid kõik metsavaht Sarapuu vastu. Kuid süüaluse Sarapuu kasuks läksid need seletused kõik üksteisele risti vastu, mida ka kohus oma otsuses arvestas.

Kohtuotsuses on öeldud, et kõigepealt tuleb tähendada, et suurem osa tunnistaajast käesolevas asjas ei ole suutnud oma seletusi anda küllaldase erapooletusega, mispärast nende seletuste hindamisele tuleb asuda äärmise ettevaatusega.

Ekspert dr. Alveri ekspertiis rääkis ka süüaluse metsavaht Sarapuu kaitseks.

Oma lõpukõnes süüaluse kaitseja vann. adv. Teemant selgitas asja igapidi, toonitades Noarootsis elavate rootslaste vaenu seal teenivate eestlasist ametnike vastu.

Ülaltoodud põhjusi kaaludes otsustas Tallinna-Haapsalu rahukogu Rudolf Sarapuu, 26 aastat vana, pärit Palivere vallast, käesolevas asjas tunnistada süütaks ja mõista kohulikult õigeks. Kohtukulud võtta riigikassa kanda.

Ülaltoodud kirjeldus näitab, kui kergesti võidakse ametnik tembeldada roimariks.

Metsavaht Sarapuu, kes küll praegu on ametita, loodab edaspidi igapidi Metsade Ameti kaasabi, et temale võimaldatakse teenistus, sest on tema ju teenistuse pärast nii aineliselt kui moraalseltki igapidi saanud kannatada.

Eesti metsateenijate ühing korraldab augustikuu lõpul 4—5-päevase huvireisi

Soome

marssruudiga: Helsingi — Viiburi — Punkaharju — Imatra, tutvumiseks Soome metsandusega ja vaatamisväärsete kohtadega.

Täielikumaid andmeid ekskursioonist saab keskjuhatuselt ja kohalikelt osakondadelt (metskondades).

Osa võtta soovijaid palutakse registree-ruda keskjuhatusel hiljemalt 15. juuliks s. a. ära tähendades ameti nimetuse ja täpse aadressi.

Eesti Metsateenijate Ühing.

Mitmesugused teated.

Eesti Metsaühingute Liidu nõukogu ja täiskogu koosolekud 31. mail 1931 a.

Nõukogu koosolek.

Ilmunud olid nõukogu liikmeist hrad prof. O. Daniel, S. Kelder, O. Köster, J. Kraav, J. Nenn, A. Netze, dr. P. Reim, A. Uustal. Puudusid R. Kuris, P. Saks, A. Soovik ja V. Vallner. Juhatas dr. P. Reim. Koosolek algab kell 10.30.

P. 1. J. Luik kannab ette liidu 1930./31. aasta tegevusaruande, mis on ilmunud „Eesti Metsas“ nr. 6, lhk. 165—166.

A. A u k s m a n n kannab ette liidu rahalise aruande 1930./31. a. eest Kr. 5.379,42 tasakaalus.

Fr. Saaluste kannab ette revisjonikomisjoni protokoll.

Prof. O. Danieli ettepanekul otsustatakse avaldada juhatusel ja teaduslikule sekretärile tänu tehtud töö eest ja esitada aruanded täiskogule kinnitamiseks.

P. 2. A. A u k s m a n n kannab ette liidu 1931./32. a. eelarve, mis on tasakaalus Kr. 5.850.—.

O. Köster avaldab kahtlust, kas Kr. 100.— jätkub kirjanduse soetamiseks; selletatakse, et selle all on mõeldud vaid kõige hädatarvilisemaid käsiraamatuid raamatukogu täiendamiseks. Eelarve otsustatakse esitada kinnitamiseks täiskogule.

P. 3. J. Luik kannab ette 1931./32. a. tegevuskava, mis on ilmunud „Eesti Metsas“ nr. 6, lhk. 167—168, mille kohta üksikasjaliselt võetakse sõna. *Peasuund* on sihitud seni tehtud töö kindlustamisele ja süvendamisele. Igal metsaühingul tuleks oma piirkonnas korraldada *usaldusmeeste võrk* metsameestest, agroomidest ja põllumeestest nõnda, et ei jääks tühje kohti maakonnas. Nende poole võiksid talupidajad pöörduda seemnete ja taimede ning nõuande soovidega, kes siis soovivad edasi saadaksid ühingu ja oleksid sidemepidajaks ühingu ja põllumeeste vahel. Usaldusmeeste nimed tuleks teha teatavaks kohalikes ajalehis.

Nõuannet, taimi ja seemneid soovitatakse anda *ainult ühingu liikmeile*. Selle juures tuleks asi korraldada nõnda, et vähemalt üks

kord aastas iga *ühingu liikme-talupidaja mets usaldusmehe poolt vaadataks läbi ja antaks nõu*. Selle hõlpsamaks teostamiseks on soovitatav asutada ühingu osakondi usaldusmehega eesotsas, kes võiks juhtida tööd vähemas piirkonnas.

Kus leidub elav huvi metsanduse vastu, loomulik tagamaa ja küllalt tegelasi juhtimiseks, seal võidakse luua ka *uued metsaühingud*. Seejuures tuleb silmas pidada, et tulevikus ei tekiks ühingute vaimset ega ainelist pankrotti, s. o. et ühingud üksteise tööd ei hakkaks lõhkuma.

Tuleb katsuda kõigiti ühingu tegevust rahvale viia ligemale, taimede ja seemnete saamist hõlbustades *ühistellimistega*, propageerida kõlbmatute maade metsastamist, kasvava metsa hooldamist ja otstarbekohast kasutamist ning kodu ümbruse ilustamist, selleks aasta keskel korraldades *kõnesid ja näitlikult töid* läbi viies. Erilist rõhku panna *koolide, noorte ringide, skautide, noorkotkaste ja kaitsevõe* kaasatõmbamisele metsaharrastustöödele.

Eeskuju mõju on väga suur, seepärast tuleb otsida üles metsanduse alal tegutsevaid talundeid ja need seada eeskujuks teistele.

Ajakirjanduse mõju on rahvale väga suur. Mis lehes on ilmunud, seda peetakse tähtsaks. Seepärast tuleb aeg-ajalt kirjutada kohalikes lehtedes ja anda lehtedele informatsiooni metsaühingute tegevusest.

Kuna *jahinduse alal* jahiseltsid väga ebaühtlaselt tegutsevad, siis on metsaühingute ülesandeks korrapärase jahti selgitamine, jahiloomade ja -lindude kaitse ja edendamise propageerimine. Metsaühingud kui ülemaakondlikud org-id saavad siin palju saata korda.

Looduskaitse alal puudub samuti org-oon, mis ulatuks igale poole. Metsamehed ja agroomid liiguvad alati elavas looduses, ükski nurb ei jää välja nende tegevuspiirkonnast, nii on metsaühinguil väga soodus juhus registreerida kõiki tähelepanu vääri vaid kohti, esemeid ja loodusmälestusmärke oma ringkonnas ning seada selle üle kokku *nimekirja ühes kaardiga*. Seda kaarti võivad kasutada siis turistid, kes soovivad näha vaatamisväärsaid kohti ja esemeid. Seega teeksid metsaühingud ära suure töö meie looduskaitse arendamiseks,

ja seegi ülesanne tuleks tõsiselt võtta päevakorda.

Palju vastolusid on meil *metsatööstuse ja kaubanduse alal* tootjate ja tarvitajate vahel. Nende lahendamiseks võiks moodustada erilisi toimkondi ühinguis, kus asjast huvitatud liikmed neid küsimusi selgitavad.

Kuna metsaühingute juhatustel käib ülejõu juhtida kõigil aladel ühingu tegevust suurima eduga, siis oleks otstarbekohane luua ühingute juure looduskaitse, jahinduse ja metsatööstus-kaubanduse aladel *erialalised sektioonid*, mis oleksid abiks juhatusele töö juhtimisel neil aladel.

P. 4. Liidu juure otsustatakse luua asjatundjate toimkonnad looduskaitse, jahiasjanduse ja metsatööstus-kaubanduse alal. Nende ellukutsumine tehakse ülesandeks liidu juhatusele.

P. 5. Juhatusel väljalangenud liikmed hrad J. Pipar ja V. Sepp otsustatakse esitada tagasisalimiseks.

P. 6. Nõukogu võtab liidu liikmeks vastu vastavate sooviavalduste põhjal

1) Saaremaa Metsaühingu,

2) Jõhvi Metsaühingu.

P. 7. Loosi järgi langevad liidu liikmete hulgast välja hrad dr. P. Reim, R. Kuris, A. Soovik ja A. Uustal. Nõukogu teeb täiskogule ettepaneku need valida tagasi.

Koosolek lõppis kell 13.20.

Liidu täiskogu koosolek

algab kell 15.30. Esindatud on 11 liidu liiget 38 esindajaga. Juhatab agr. Fr. Saluste.

P. 1. K. Kerberg kannab ette referaadi „Erametsanduse nõuande-töö korraldamine Saksamaal“.

P. 2. Liidu liikmeks võetakse vastu *Eesti Metsatöösturite Ühingu*.

P. 3. Liidu 1930./31. a. tegevusaruanne kinnitatakse.

P. 4. Liidu 1931./32. a. tegevuskava kinnitatakse.

P. 5. Liidu 1930./31. a. rahaline aruanne kinnitatakse.

P. 6. Edaspidiseks kuni muutmiseni määratakse liidu liikmemaksuks Kr. 5.— aastas.

P. 7. Liidu 1931./32. a. eelarve kinnitatakse.

P. 8. Juhatusse, nõukogusse ja revisjonikomisjoni valitakse vanad liikmed tagasi.

Koosolek lõppis kell 16.45.

Pärast täiskogu koosolekut peeti ära nõukogu koosolek, kus valiti nõukogu eestseisus

senisel kujul tagasi: esimees dr. P. Reim, abiesimees J. Kraav ja kirjatöömeh A. Netze. Järgmine nõukogu koosolek otsustatakse pidada sügisel. Otsustatakse esineda ülikooli valitsuse ees memorandumiga, et põllumajandusosakonna õppekavast ei kustutataks metsanduslik entsüklopeedia agronoomidele.

*

E. M. Liidu märgukiri põllutöoministrile põllutöökoja seaduse eelnõu puhul.

Väga lugupeetud

härra põllutöoministrile.

Talumetsanduse arendamisele ja edendamisele on Eestis seni vähe tähelepanu pöördud ja see ala on söödis. Praegu riigikogu üldkomisjonis harutusel oleva põllutöökoja seaduse eelnõus on talumetsanduse arendamine samuti jätetud välja koja tegevuskavast ning metsaomanikele ei ole ette nähtud valimisõigust. Sarnane olukord on ebaloomulik järgmistel põhjustel.

Metsandus omab meie rahvamajanduses ja talumajanduses tähtsa koha ja on niivõrd lähedasti seotud talumajanduse üldarenemisega, olles lahutamatu osa talundi maakasutussüsteemist, et selle edendamine ja arendamine on hädatarviline. Valdavas enamuses talundeist on maakasutusviisid seni veel lükkuvad, vahelduvad ja alles otsitakse pinnasele ning võimalustele kõige sobivamat kasutusala, milleks tihti osutub metsakasvatus. Mets võimaldab talule oma maa pealt saada tasuta kütet, ehitusmaterjale ja tarbepuid, on võimas talu omakapitali kogumise abinõu ja suurendab talu sissetulekuid kehvade maa-alade rakendamisega loovale ja tasuvale tööle.

On üldiselt tuntud, et asjatundliku metsa kasvatuse, hooldamise ja kasutamisega võib metsa toodangut tõsta kuni 100%. Põllumees- tel puuduvad selle läbiviimiseks oskused ja teadmised, mispärast põllupidajate keskel tundub terav tarvidus metsandusliku nõuandetöö järele. Silmas pidades asjaolu, et praegused talumetsad 160.000 hektari suurusega, mis on 1/6 Eesti metsade pindalast, moodustavad kogusummas suure rahvusliku varanduse, peaks selle eest hoolitsemine kahtlemata kuuluma põllutöökoja ülesannete hulka, nagu see Lääne-Euroopa maades on teostatud. Samadel kaalutlustel on vajalik ja õigustatud, et metsamaa võetakse valimistsensuse arvestamisel

arvesse ühesugusel alusel põllumajandusliku maaga. Praegune aeg näitab kõige selgemini, kui võrd suur tähtsus on mitmekülgse majapidamise väljaarendamisel, seepärast peaksid ka kõik majapidamisharud ühevõrra õigustatud olema.

Talumetsanduse nõuandetöö teostamiseks on vajaline tihe kaastöö loova põllutöökoja ja praegu eraalgatuslikul alusel töötavate metsaühingute ja nende üleriikliku liidu vahel. Seepärast oleks väga tarviline, et põllutöökoja enda poolt valitavate 10 liikme hulgas oleks üks Eesti Metsaühingute Liidu esindaja, millega vähemalt ühe metsaasjatundja osavõtt koja tööst oleks kindlustatud ning loodud side põllutöökoja metsaosakonna ja metsaühingute vahel.

Kõiki neid asjaolusid arvesse võttes on Eesti Metsaühingute Liidul kui üleriiklikul metsandusalal tegutseval organisatsioonil au paluda Teie kaasabi ja korraldust, et põllutöökoja seaduse kavandis tehtaks järgmised täiendused:

- 1) talumetsade arendamine võetaks koja ülesannete hulka.
- 2) valimistsensuse arvestamisel metsamaa võetaks arvesse ühel alusel põllumajandusliku maaga,
- 3) koja enda poolt valitavate liikmete hulgas oleks üks koht Eesti Metsaühingute Liidu esindajal.

Eesti Metsaühingute Liidul on au paluda Teid, härra minister, neid seisukohti lahkesti toetada ja teha vastavaid parandusettepanekuid seaduse harutamisel riigikogus.

Kõige austusega

Eesti Metsaühingute Liit.

*

Muudatusi ametnike teenistuskäigu alal.

Määratakse ametisse:

Antsla revident-metsaülem aj. k.-t. Arnold Sild määratakse oma palvel ja teenistuse huvides Lodja metsaülemaks.

Roosa metsaülem Aleksei Melts määratakse Antsla revident-metsaülem aj. k.-t.

Oskar Zernask määratakse Roosa metsaülem aj. k.-t.

Tõnis Kiilas, kes Voltveti metsakooli on lõpetanud, määratakse Isaku metskonna II järgu metsniku aj. k.-t., arvates 16. juunist 1931. a.

Julius Reinol, senine metsatööstuse raamatupidaja, määratakse Vigala metskonda II järgu asjaajajaks, arvates 4. juunist 1931. a.

Kustutatakse surma puhul ametnike nimekirjast:

Võru abimetsaülem Hindrek Jaska, arvates 2. VI 31. a.

Paigutatakse ümber:

Avinurme abimetsaülem Karl Salum paigutatakse oma palvel Võru metskonda abimetsaülemaks.

V. K.

*

Arstiabi korraldamine riigiteenijatele uute määruste kohaselt.

Et põllutööministeeriumis teenivaile riigiteenijatele soodsamalt täita ja viia ellu R. T. 31 — 1931. a. art. 217 avaldatud riigiasutustes töötavatele ametnikele ja töölistele ning nende perekonnaliikmeile arstiabi andmise korra määrus, on palutud metsaülemaid nende eneste kui ka alluvate riigiteenijate arstiabi-tšekiramatute teatelehti täiendada eeltähendatud määruse § 1 p. 8 loeteldud andmetega samas paragraafis tähendatud korras, s. o. kanda arstiabi-tšekiramatute teatelehe teisele küljele märkus, missugune osa arstiabi kuludest kannab abitarvitaja: a) ambulatoorse ravi puhul ja b) arstimise puhul raviasutustes (vaata R. T. 29 — 1931 arst. 189 — § 43). Märkuse vorm oleks

kuludest kannab abitarvitaja ja ambulatoorse ravi puhul %
kuludest kannab abitarvitaja haigemajalise ravi puhul %

Sama märkusega palutakse täiendada ka arstiabi-tšekiramatute tšekilehe teist külge arstiabi-kulude väljamaksmisel arvestuse tegemiseks. (Kui usaldusarsti poolt kinnitatakse tšekk väljamaksmiseks teissuguselt, jääb väljamaksmise aluseks viimane kinnitus). Märkus kinnitatakse ametipitsatiga.

*

Teenistuskaustade korraldamine.

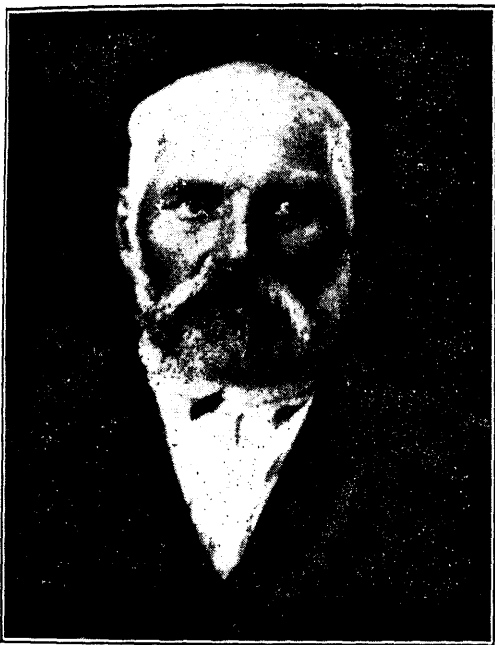
Teenistuskaustade korraldamisel on selgunud, et paljudel juhtumel puuduvad kaustades dokumendid, mis riigiteenijate teenistuskirjade määruse § 4 (R. T. 64 — 1927) järgi on nõutavad sama määruse § 3 loeteldud andmete teenistuskirja sissekandmiseks ja mis tõendaksid teenistusse astumisel esitatud küsimuslehes isikute poolt märgitud teateid.

Dokumentaalsete alusteta teenistuskirja andmeid ei saa sisse kanda. Puudulik teenistuskiri annab riigiteenija kohta puudulikud andmed, mis pole lubatav ja võib halvavalt mõjuda riigiteenija teenistuskäigule, samuti takistab arstiabi, toetuste, teenistusvanuse ja pensioni korraldamist. Seepärast palutakse riigiteenijaid, kes seni pole esitanud riigiteenijate teenistuskirjade määruse § 4 korras kõne all olevaid dokumente, seda võimalikult pea teha. Ühtlasi tuleb riigiteenijal igast perekonnaseisu muudatusest viivitamatult eel-tähendatud korras teatada arstiabi korraldamiseks.

*

Ametist lahkunud metsateenijad Kunda metstkonnast.

Reinhold Loorents.

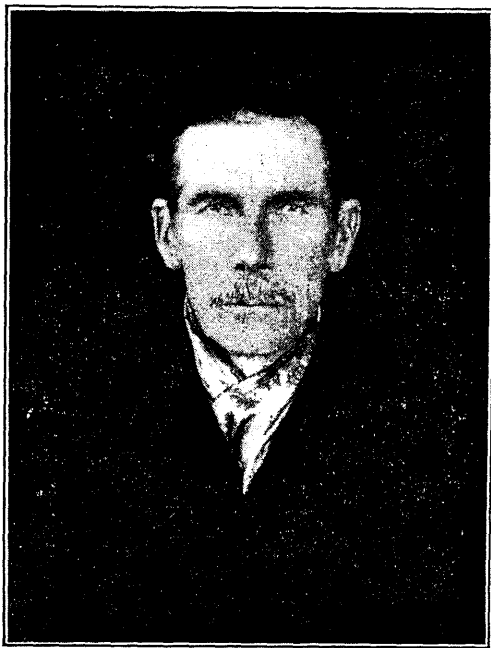

1. juunil 1930. a. lahkus metsateenistusest Kunda metstkonna Nugeri vahtkonna metsavaht Reinhold Loorents ja läks puhkusele vanaduse tõttu.

Reinhold Jakobi poeg Loorents sündis 9. veebruaril 1852. a. Kalvi vallas Virumaal. Vasta mõisa metsavahiks oli 1895. a. — 1920. aastani. Riigi metsateenistuses 1. maist 1920 kuni 1. juunini 1930. Vabastatud teenistusest, kuigi ta oma tahtmise vastu, nii-ütelda täie-

lise ärakulumise pärast. Kadus kuulmine, jäi tõntsiks nägemine ja seepärast oli metsaülem sunnitud vanakesele teatama, et ta enam ei kõlba. Kõige kurvem selle juures on aga asjaolu, et metsavaht Loorentsi ei arvatud väikesegi pensioni vääriliseks, sunniti lahkuma kauaaegselt kodust ja metsast ja jäeti ilma viimsest leivapalukesest. Eesti Metsateenijate Ühingu Kunda osakond on püüdnud lahkunud ametvenna saatust pehmendada, teatades ta olukorrast keskjuhatusesele ja pannes kokku omavahel korjandusi vanakese aitamiseks.

Aleksander Lamberg.

1. märtsil s. a. lahkus metsateenistusest Kunda metstkonna Oja vahtkonna metsavaht Aleksander Lamberg vanaduse väsimuse ja haiguse pärast. A. Lamberg on sündinud a. 1858 23. augustil Varangu vallas Karepa külas, Selja mõisa metsavaht olnud a. 1888 1. jaanuarist kuni 1. maini 1920. Riigi metsateenistuses 1. maist 1920 kuni 31. märtsini 1931. Asus elama Varangu valda Rutja külla, kus tal varemalt oli muretsetud peavari. Kogu teenistusaeg on saadetud mööda ühesainsas väga vastutusrikkas Oja vahtkonnas.

Oli oma teenistuses väga kohusetruu ja hoolas metsavaht ja võitis oma ülemuse ja kaasteenijate täielise lugupidamise.

Mõlemad vanad metsamehed olid Kunda Eesti Metsateenijate Ühingu osakonna või endise Pada osakonna asutajad liikmed a. 1927. Meie metskonda äkitselt tabas karm saatus sellega, et meie austatud ja lugupeetud metsaülem hra J. Parik 1. septembri hommikul leiti surnult oma voodist, parem käsi palge alla pandud. Nagu tema surma mälestuseks asutasime oma osakonna, ja need mõlemad vanad on kõigist meie osakonna eluavaldustest kõigiti osa võtnud.

Kõige paremat puhkust raske elutöö järel soovib oma vanadele kaasteenijaile Eesti Metsateenijate Ühingu Kunda osakond.

*

Martin Mitt.

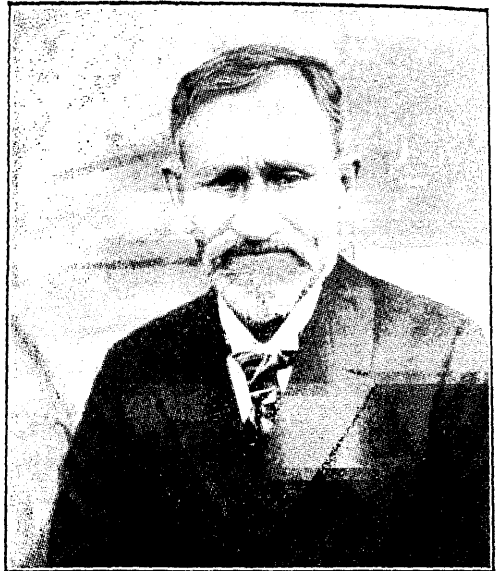
Käesoleva aasta 14. mail pühitses Porkuni metskonna II jaosk. metsnik Martin Hansu p. Mitt oma 30-aastase teenistuse juubelit.

Martin Mitt on sündinud 1872. a. 18. juulil Polli vallas Hallikul metsavahi pojana, kus isa 20 a. on olnud metsavahiks. Alghariduse saanud Karksi-Polli-Saareste Vene algkoolis ja pärast seda edasi õppinud Karksi-Nuia kirikukoolis. Metsaasjandust õppinud Polli-Lillis tolleaegse ülemmetsahärra V. Knerchi juures. Pärast õppeaega M. Mitt asus ametisse 1901. a. 15. mail Virumaale Vao valda, Triigi

mõisa metsavahiks, kust juba järgmisel aastal viidi üle Triigi Lebavere ülemmetsavahi kohale. Tähendatud kohal M. Mitt teenis kuni metsade riigistamiseni, s. o. 1. V 1920. a. Pärast seda määrati Porkuni II jaosk. metsniku kohale, missugusel kohal püsib tänaseni. Oma ausa meele ja kindla tahtejõuga on ta teeninud ülemuse kui ka ümbruse rahva lugupidamise.

*

Karl Schepsky.

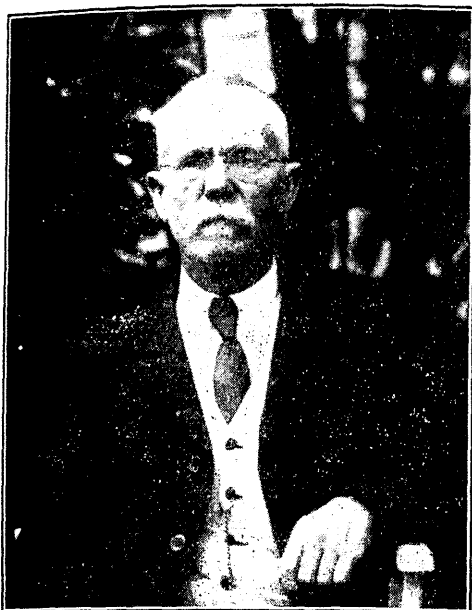

12. mail 1931. a. pühitses Kunda metskonna metsnik Karl Schepsky oma 70. sünnipäeva. Sündinud 1861. a. Kuramaal metsavahi pojana, siirdus ta juba 17-aastasena metsateenistusse Virumaale Kalvi mõisa. 1892. a. sai ta Malla mõisa metsaülemaks. Eesti vabariigi algusest teenis samal kohal abimetsaülemana ja 1924. a. koosseisu koondamise tõttu määrati I järgu metsnikuks. Sellega teenib Mallas 39 a. ja üldse metsateenistuses 53 aastat. Vaatamata kõrgele vanadusele omab härra Schepsky noore hinge ja hea tervise, mistõttu töötab praegu nagu ennegi ennastsalgavalt ja väsimatult oma armastatud metsa kasuks. Pikaajaline teenistus lõi K. Schepskyle metsa- ja jahisõprade ning kogu rahva lugupidamise ja austuse. Soovime talle pikka iga ja jõudu edaspidiseks tööks.

Kaasteenijad.

*

Jüri Kannelaud.

Maikuu s. a. lahkus oma soovil teenistusest Sagadi metskonna vanemaid metsamehi — Käsmu vahtkonna metsavaht Jüri Kannelaud, kes ühel ja samal kohal on teeninud 32 aastat.

J. Kannelaud sündis 21. märtsil 1861. a. Viljandimaal Kabala vallas talurentniku pojana. Alghariduse ta sai Kabala vallakoolis. 1882.—1887. aastani teenis sõjaväes Kaukasuses Tifliisi linnas, omandades sõjaväe haigemajas velskeri kutse. 1898./99. aastal õppis ta Vääna mõisas metsaülem Mülleri juures metsaasjandust. 1899. aasta kevadel asus praegusele kohale, tolleaegse Aaspere mõisa omaniku Käsmu metsandiku metsnikuks, milisel kohal teenis kuni metsade riigistamiseni. Eesti ajal jäi ta edasi teenistusse samale kohale metsavahiks. Metsaametnikuna oli J. Kannelaud vastutulelik, eeskujuliselt hoolas ja õiglane. „Oma metsast“ oli J. K-l raske lahkuda, kuid leides, et pärast 70. eluaasta mõõdumist on raske armsaks saanud metsa eest hoolitseda ja teda valvata, otsustas ta teenistusest lahkuda. J. K. asub elama Tartumaale.

Lahkujale annetasid kaasteenijad väikese mälestuskingi ja soovivad palju rahulikku eluaastaid.

*

Tõnu Kaun.

Esimesel ülestõusmispühal, 5. aprillil 1931. a., pühitses Anija metskonna (endine Rummu) Kahtlase vahtkonna metsavaht Tõnu Kaun oma 75. sünnipäeva ja 41-a. metsateenistuse juubelit.

Juubilar on sündinud 4. aprillil 1856. a. Jägala mõisas Jõeletme vallas Harjumaal. Noormehena elas ta oma isa juures, kust läks vene sõjaväe teenistusse. Viie aasta teenistuse järele asus ta Jägala mõisa väikese rendikoha pidajaks, kust viimaks hakkas sama mõisa Kahtlase vahtkonna metsavahiks. Kogu selle aja on ta ühe ja sama koha peal olnud metsavahiks.

Vaatamata kõrgele vanadusele on juubilar küllalt tugev, täidab ametikohuseid korralikult, on oma sõbraliku ning hea vahekorra tõttu võitnud kaasteenijate ja ülemuste täielise lugupidamise, mille tulemuseks oli, et kaasteenijad juubeli puhul Vaivara (endise Rummu) metsaülemaga eesotsas ilmusid juubilari majja talle austust avaldama kõrge vanaduseni metsateenistuses oleku puhul, annetades talle mä-

lestuseks oma suurendatud värvilise pildi ja muud.

Viibides koos lähemate sugulaste ja kaasvõitlejate seas töötas vana hallpea oma ametikohuseid täita kuni surmani.

Õnne ja edu selleks!

*

Rahvapäraseid seene nimetusi.

Meie metsades leidub palju kasulikke ja kahjulikke seeneliike, millistel puuduvad meie omapärased nimetused. Eestikeelse seenteoskussõnastiku puudumine annab end tunda nii koolis kui ka kodus, loodusloo õppetundidel, söögiseente tundmisel ja tarvitamisel.

Tihti tuntakse aga rahva seas sama seeneliiki ka mitmesuguste nimede all. P e s s, t a e l, n ä ä t s, k a k k jne. tähendavad harilikult kõik üht ja sedasama seent, F o m e s i g n i a r i u s; p ä t a k, p ä k k, p u r a v e k on B o l e t u s jne.

Lähemal ajal kavatakse vastav komisjon hakata koostama eestikeelset kõigekülgset seente oskussõnastikku, seepärast palutakse saata asjaomast materjali: seente rahvanimetusi, rahvapäraseid seenetoidu valmistamisviise, seentega ühenduses olevaid kombeid, muinasjutte seentest jne. jne. Saadetud materjal ühes saatjate nimedega avaldatakse trükis. Kõik sellekohased teated palutakse saata: Tartu, Raadi mõis, dr. E. Lepik.

E. M. T. Ü. Kärstna osakonna viimane koosviibimine.

Ametnike koondamisega 1. aprillist s. a. likvideeriti Kärstna metskond ja liideti ta Tarvastu ja Karksi metskondade külge. Ühes metskonna likvideerimisega tuli likvideerida ka Eesti Metsateenijate Ühingu Kärstna osakond. Osakond pidas 19. märtsil omavahelise lahkumise-teeõhtu ja ühtlasi pildistati ka osakond täies koosseisus.

Pildil istuvad vasakult paremale: metsavaht Kobin, metsav. Tinn, asjaajaja Parusk, metsäülem Maaser, metsnik Sepp ja metsnik Kont; seisavad vasakult paremale: metsavahid Villem, Tamm,

Voldemar Jacobson †

Pikema raske haiguse tõttu on meie keskeelt lahkunud end. Vihterpalu metsäülem Voldemar Jacobson. Kadunu sündis Moskvas, 11. okt. 1884. a., õppis metsaasjandust Eberswalde metsaakadeemias ja töötas pärast seda pikemat aega metsaäris Arhangelskis. Sõjaajal lahkus sealt ja asus kodumaal tööle. Esialgu teenis lühemat aega a.-s. „Silvas“, pärast seda astus riigiteenistusse, olles Vihterpalu metsäülemaks. Viimaseil aastail põdes lahkunu kõhuhaigust, ja suri 3. aprillil Haapsalus.

Lahkunu ei olnud küll kaugemais ringkonnis metsameeste peres tuntud, kuid neile, kes teda tundsid, on ta parima mälestuse jätnud.

Rasked ja piinarikkad olid su elutee viimased päevad.

Nüüd oled õnnelik — oled neist vabanend.

Puhka rahulikult unes!

Katku sind kergelt su armsa kodumaa muld!

A. A.

*

Birstin, Tamm, Lehtmets, kantseleiametnik Kreis, metsavahid Raap, Missik ja Kuus.

T.